

Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola
Tekstilizstrādājumu dizaina izglītības programma

Projekts “Dvieļu raksti”

Atbalstītājs: Valsts Kultūrkapitāla fonds

Projekta īstenošanas laiks:
no 2021. gada 1. aprīļa līdz 2022. gada 31. jūlijam

Īstenotāji:
Tekstilizstrādājumu dizaina izglītības programmas audzēknes
pedagogi Inese Ratniece
Lienīte Ratniece
foto: Kaspars Ratnieks

Rēzeknē
2022

Projekta īstermiņa mērķis: izpētīt Latgalē austro dvieli kā nemateriālā kultūras mantojuma sastāvdaļu, izveidojot izglītojošu digitālo materiālu un nodrošinot ta pieejamību plašai sabiedrībai.

1. Noorganizēt 5 ekspedīcijas pie audējām lietišķās mākslas studijās un aušanas darbnīcās.
2. Veikt ekspedīcijās iepazīto dvieļu tehnisko izpēti, izveidojot aprakstus un tehniskos zīmējumus.
3. Izveidotos aprakstus un tehniskos zīmējumus apkopot elektroniskā mapē , to izplatot amatniecības centriem, kultūrizglītības iestādēm, muzejiem un bibliotēkām.
4. Izveidotos aprakstus un tehniskos zīmējumus izvietot interneta mājas lapas www.rmdv.lv sadaļā Dvieļu raksti.
5. Projekta rezultātus publicēt plašsaziņas līdzekļos un sociālajos tīklos, kā arī pie skolas sadarbības partneriem.

Ņemot vērā epidemioloģisko situāciju valstī, ielga projekta īstenošana, jo nedrīkstēja notikt ekspedīcijas, tādēļ daļēji tika izmantoti arī materiāli un informācija, kura tika iegūta iepriekšējo projektu laikā, kad viesojāmies pie amatniekiem citu uzdevumu vadīti.

Tehnisko zīmējumu izveidošana bija vis laika ietilpīgākais darba process, bet liels pieredzes uzkrāšanas ieguvums projekta dalībniecēm – audzēknēm. Tik pamatīgu praktisku pieredzi aušanas procesa tehniskajā jomā ikdienas mācību procesā nebūtu iespējams gūt.

Ekspedīciju laikā skolas uzskates materiālu fondu papildināja vairāk kā simts dvieļu fotogrāfijas, no kurām, izvēloties raksturīgākās, tika izveidota digitāla burtnīca, kurā apkopotas 20 dvieļu fotogrāfijas ar pievienotiem tehniskajiem rakstu un auduma iekārtošanas zīmējumiem. Rakstu burtnīca tika izplatīta novada bibliotēkām, kultūras centriem un lietišķās mākslas studijām, tā atrodama arī skolas tīmekļa vietnē www.rmdv.lv, sadalā Projekti.

Izgatavošanā izmantotie materiāli praktiski visos gadījumos ir kokvilna velkos un lins, vai apvienojumā ar kokvilnu (atkarībā no auduma tehnikas) audos.

Dvieļu kompozīcija gan ne vienmēr atbilst skolā mācītajam par kompozīcijas veidošanas principiem. Raksta kārtojumā ne reti nav malas daļas, ne vienmēr raksta motīvu izkārtšanā ievērota simetrija. Varētu būt, ka auduma darinātāja nebija apguvusi raksta ielāgošanas paņēmienus, varbūt svarīgāka bijusi dvieļa funkcionalitāte, mazāk tā dekoratīvās iezīmes. Šos jautājumus vēl varētu papētīt, lai gan atbildes uz tiem saņemt nebūtu viegli, jo gandrīz visu projekta laikā redzēto dvieļu izgatavotāju vairs nav starp mums.

Biežāk lietotās tehnikas: vienkārtnis un skujotais trinītis no pamattehnikām, trinīša drellis un pārstaipu drellis no saliktajām tehnikām.

Visai bieži saglabājušies arī greznāki dvieļi, kuri, spriežot pēc raksta sarežģītības, visticamāk, austi Viļumsona stellēs, tātad saglabājušies no pagājušā gadsimta pirmās puses.

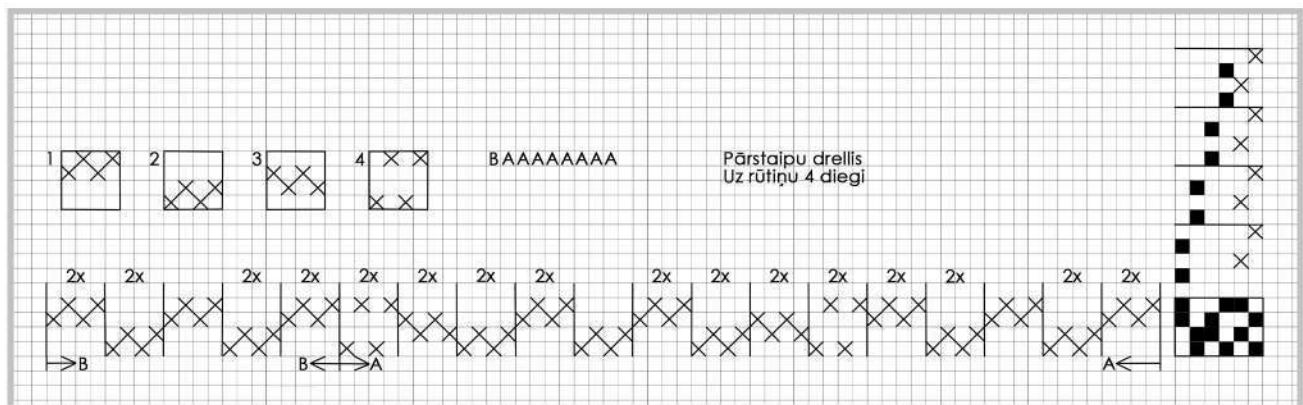
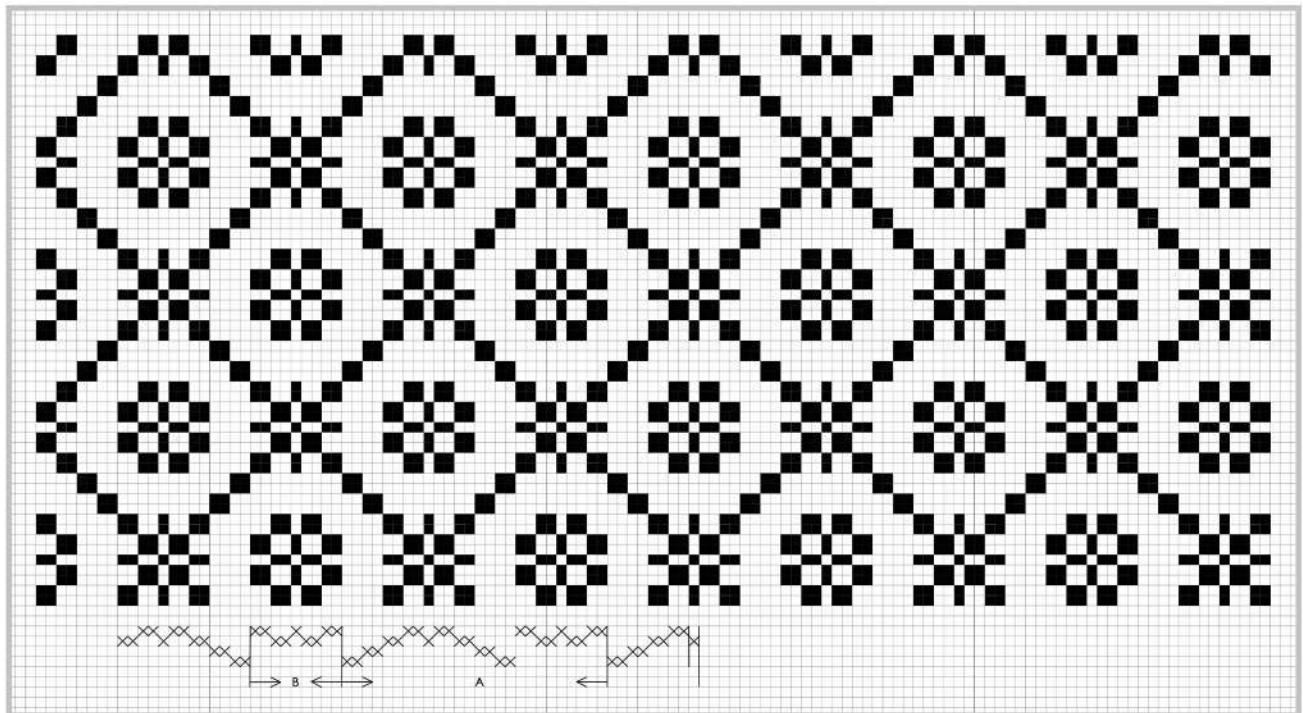
Ieguvumi, domāju, ir nepārvērtējami. Tā ir pieredze dalībniecēm, darbā izmantojams materiāls audējām, zināms ieguldījums novada kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanā.

Pateicība dvieļu krājumu glabātājiem, kuri neliedza mums iepazīties un izmantot savu pūru izpētei:

- Pirtniecei Gitai Usānei;
- Pirtniecei Nellijai Kiščenko;
- Indras audēju kopai;
- Ludzas Amatniecības centram;
- Tautas lietišķās mākslas studijai “Dzīpariņš”;
- Baltinavas muzejam;
- Mūsu skolas kādreizējai absolventei Ivetai Gabrānei.

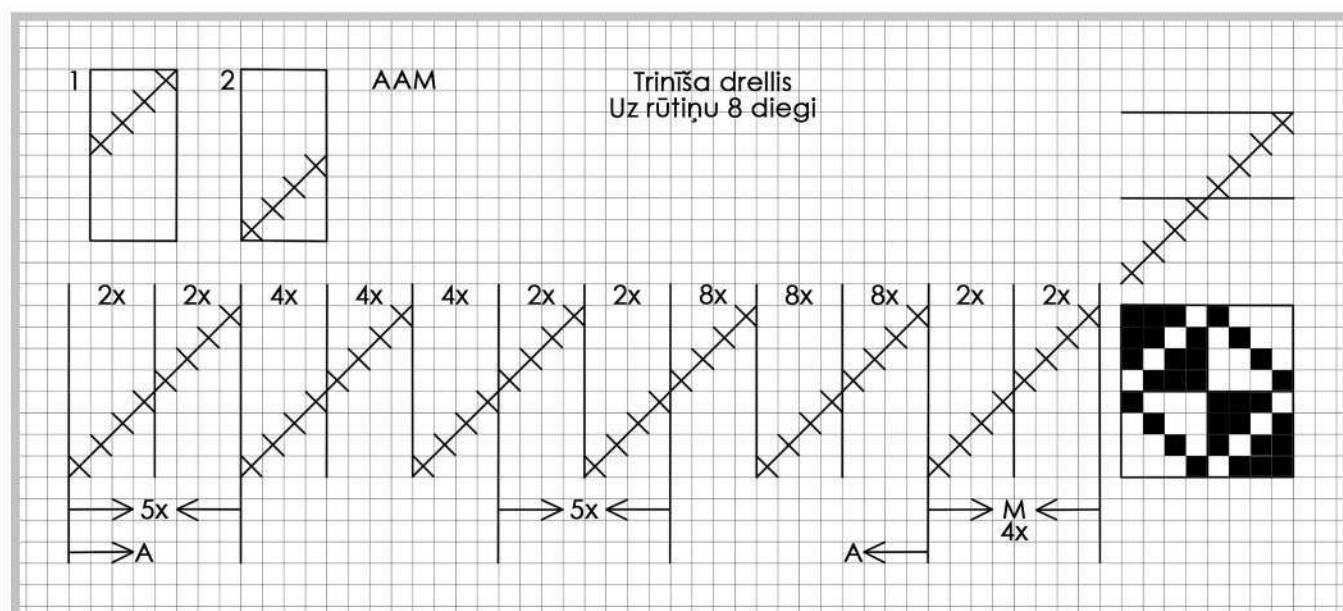
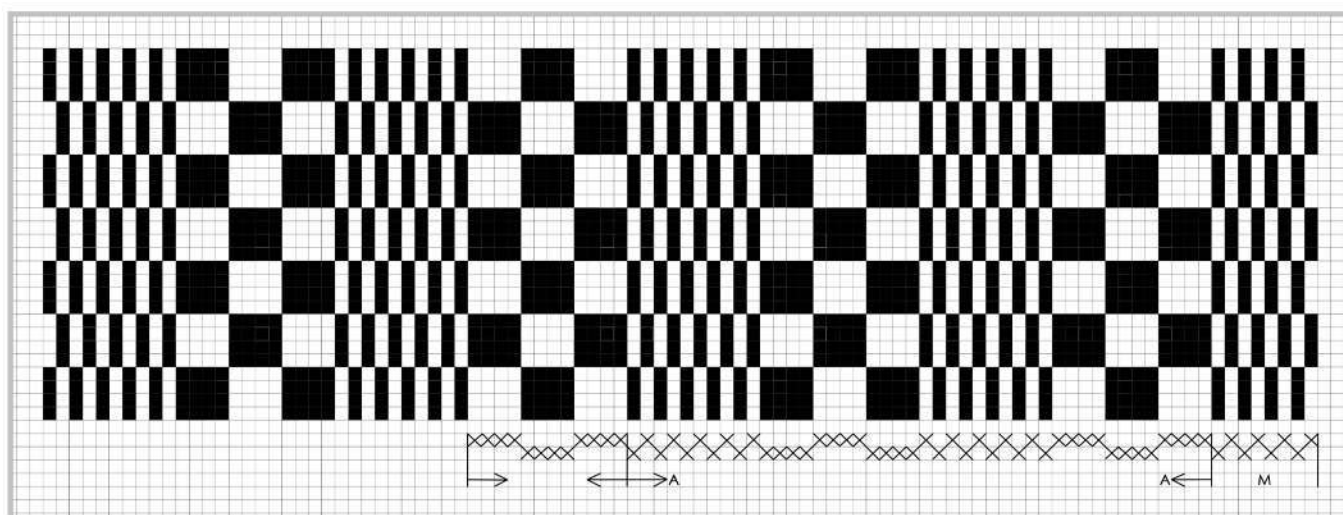

1. Pārstaipu drellis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

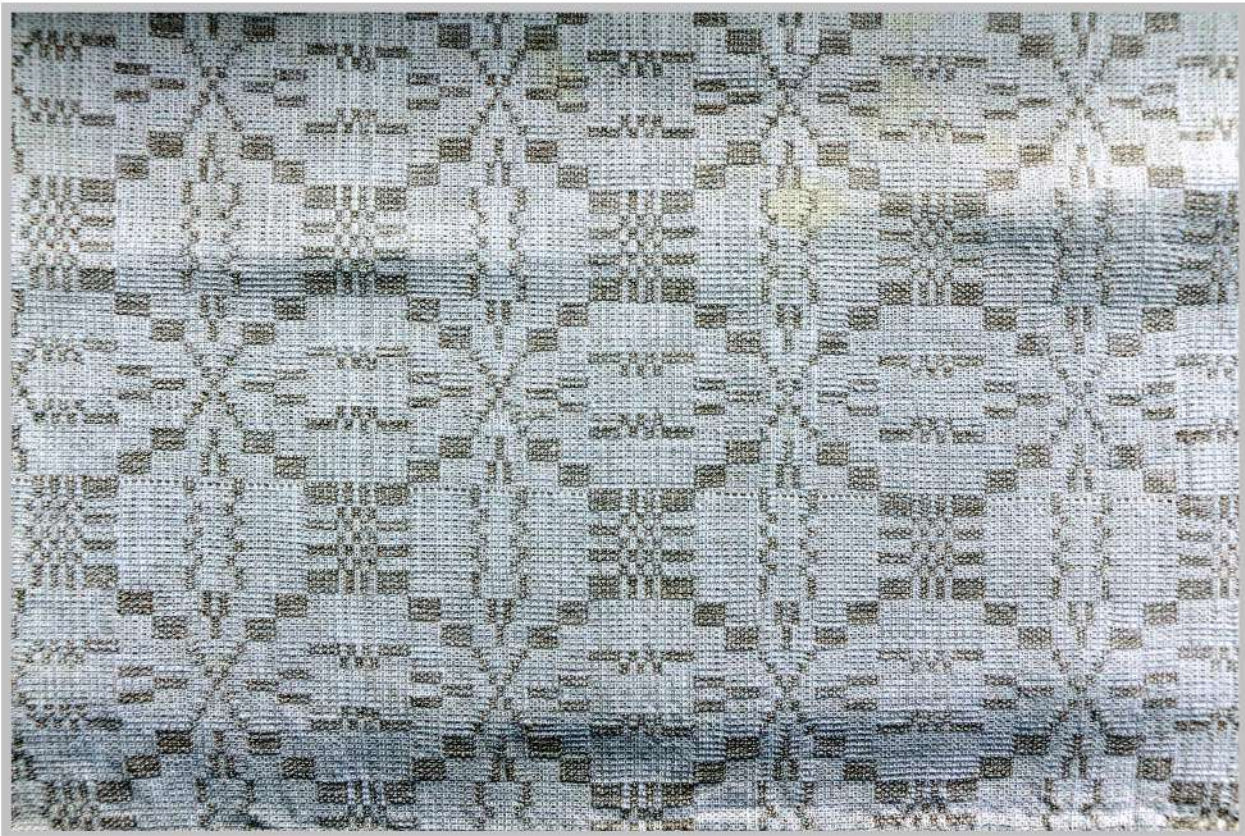

2. Trinīša drellis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma

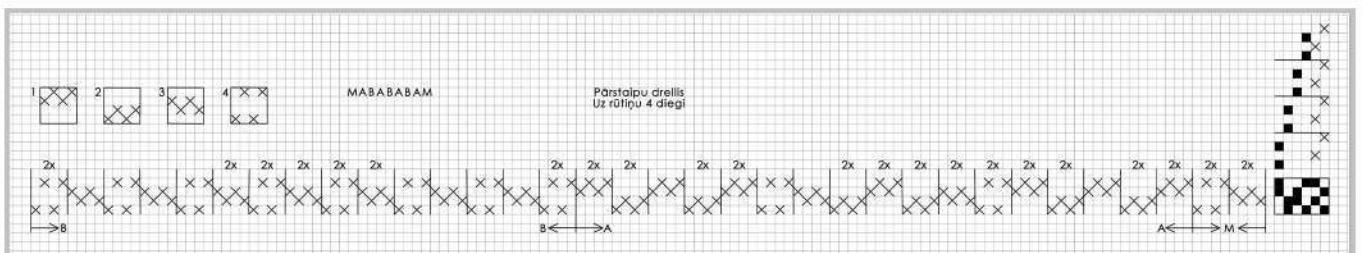
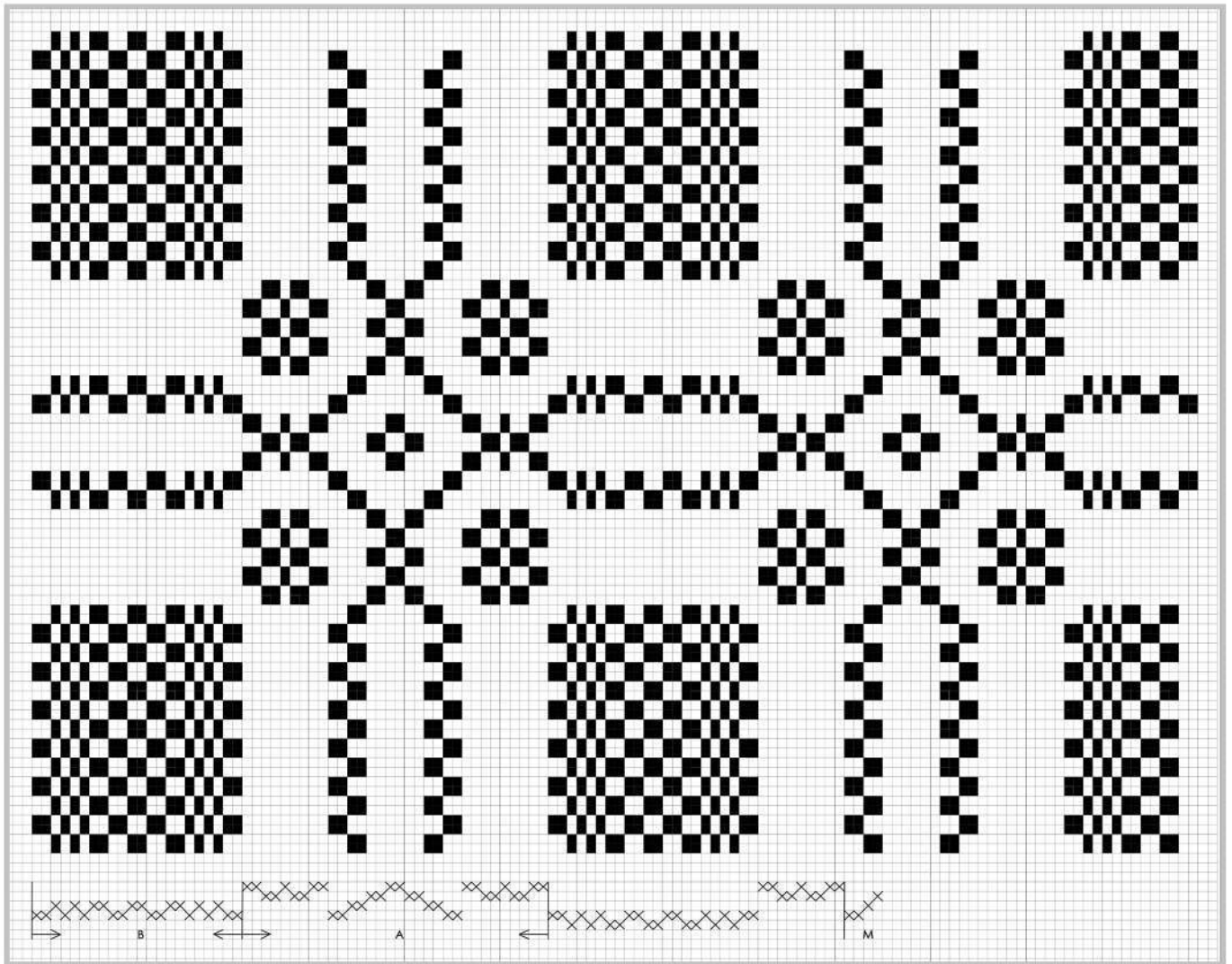
3. Audu rakstots audums ar saikli (saiklis ais viena diega).
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma.

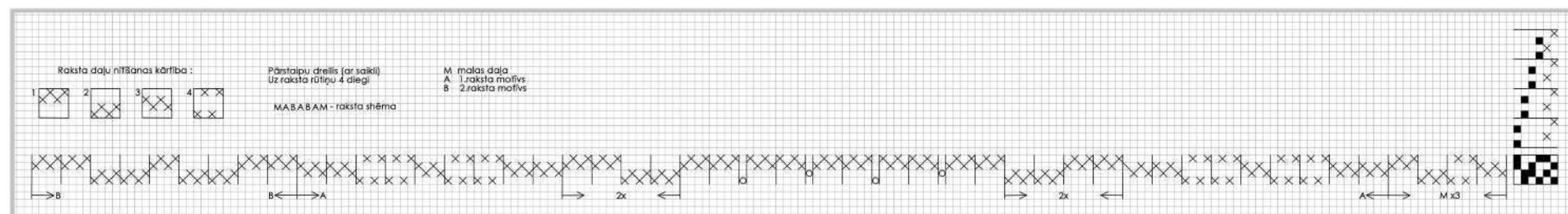
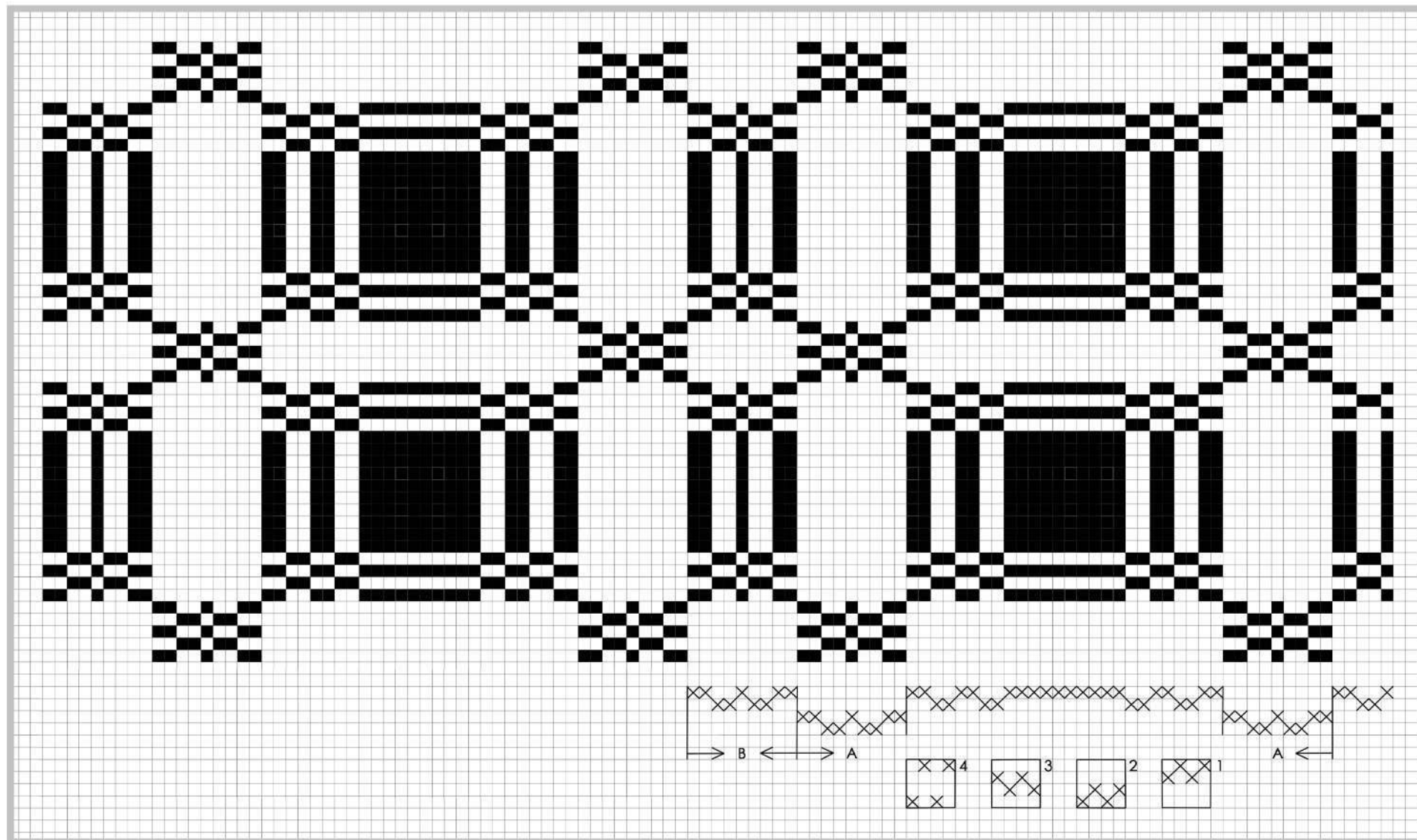
4. Pāstaipu drellis.
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma.

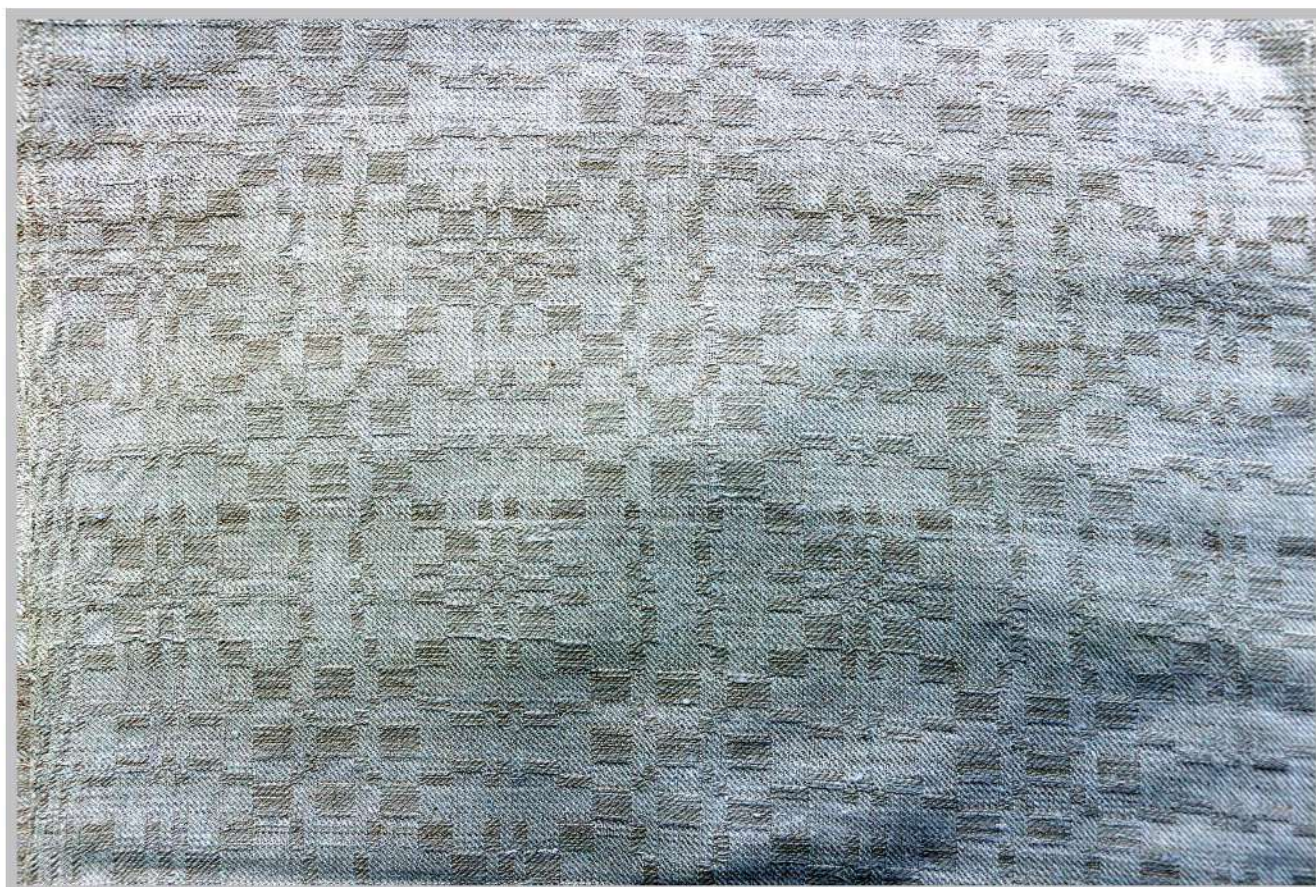
5. Pārstaipu drellis ar saikli.
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma

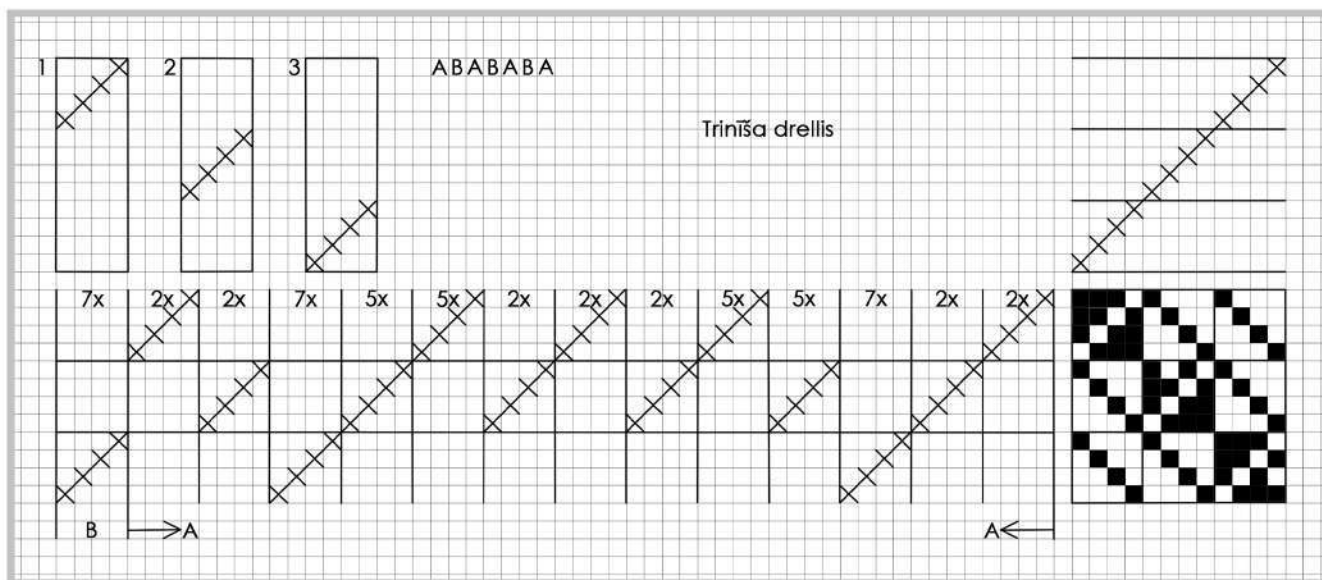
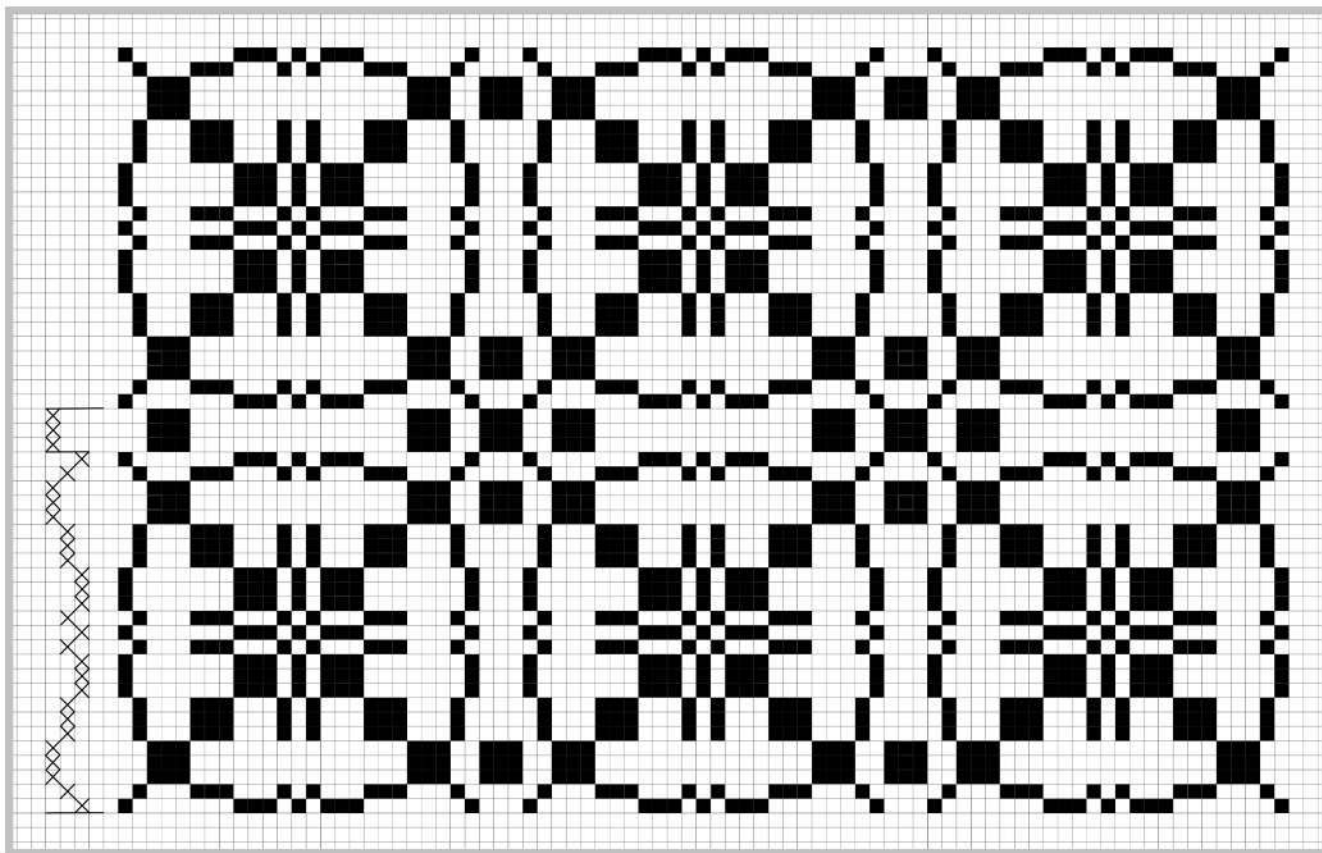

6. Trinīša drellis.

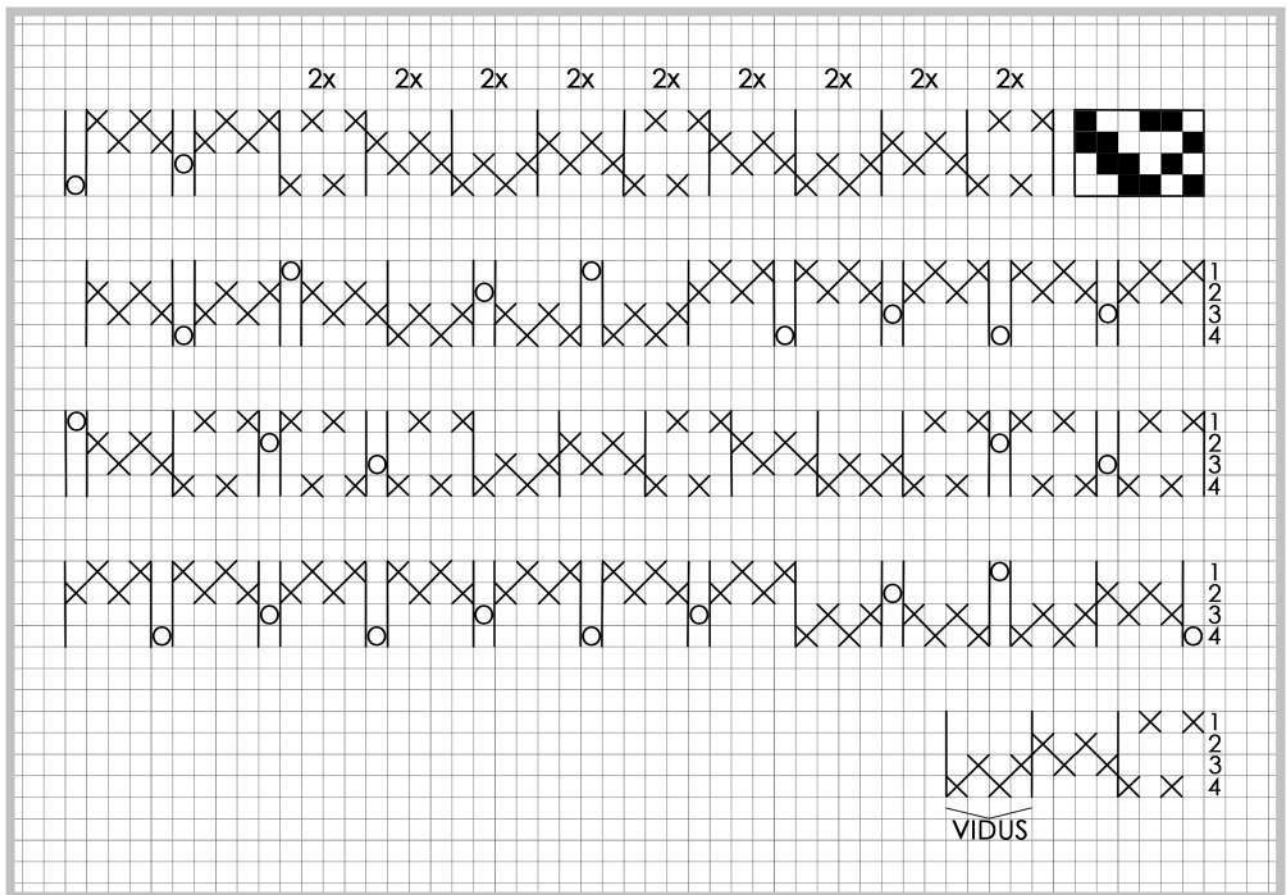
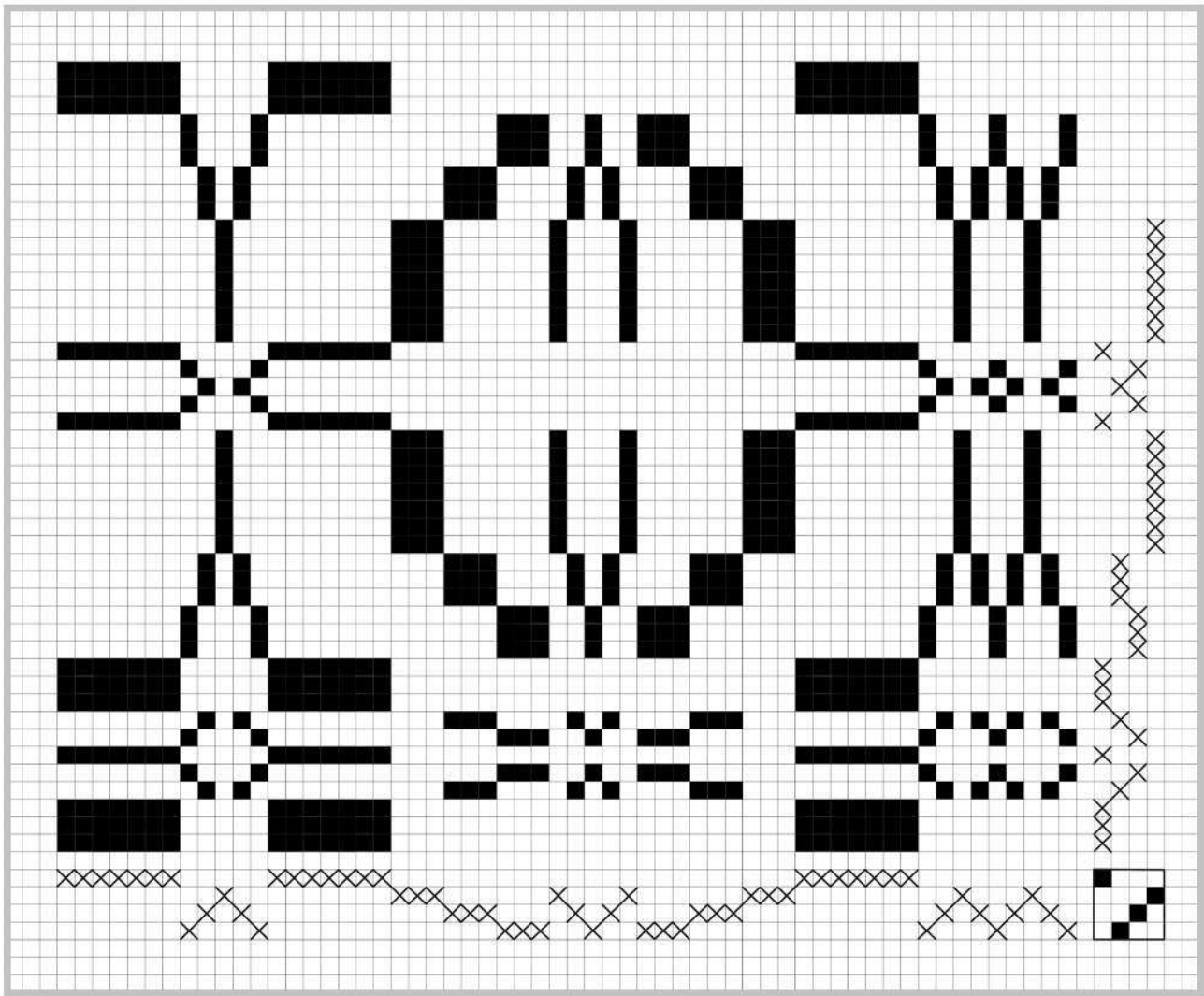
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma

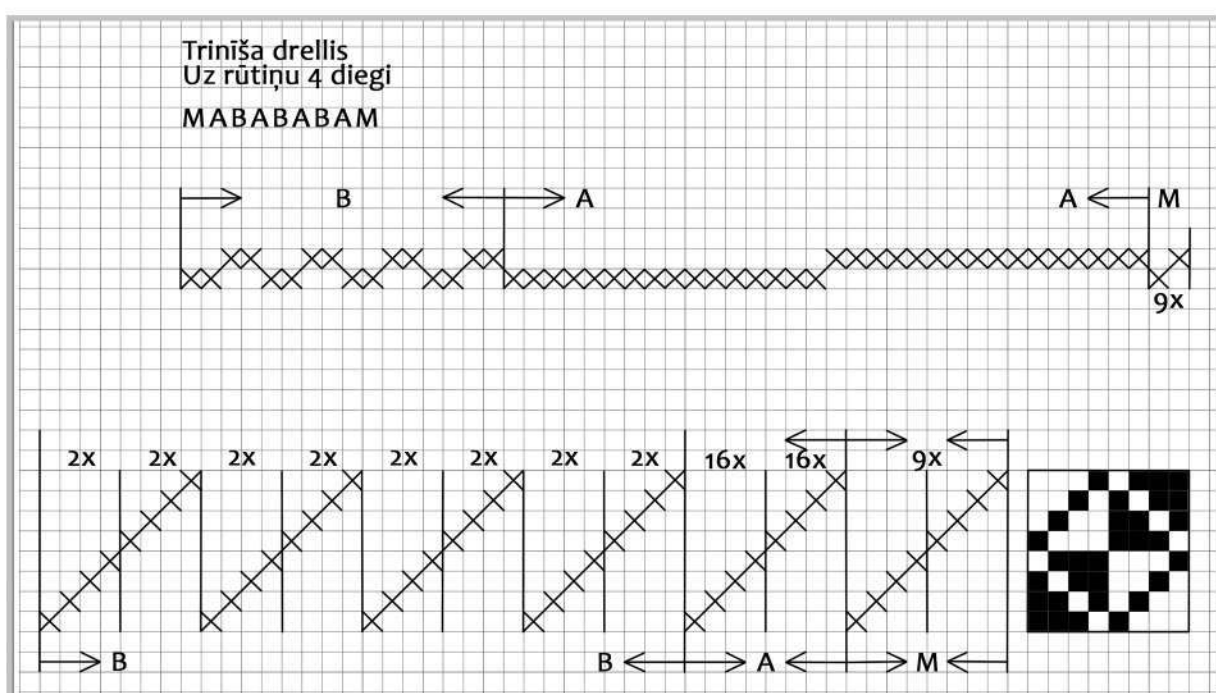
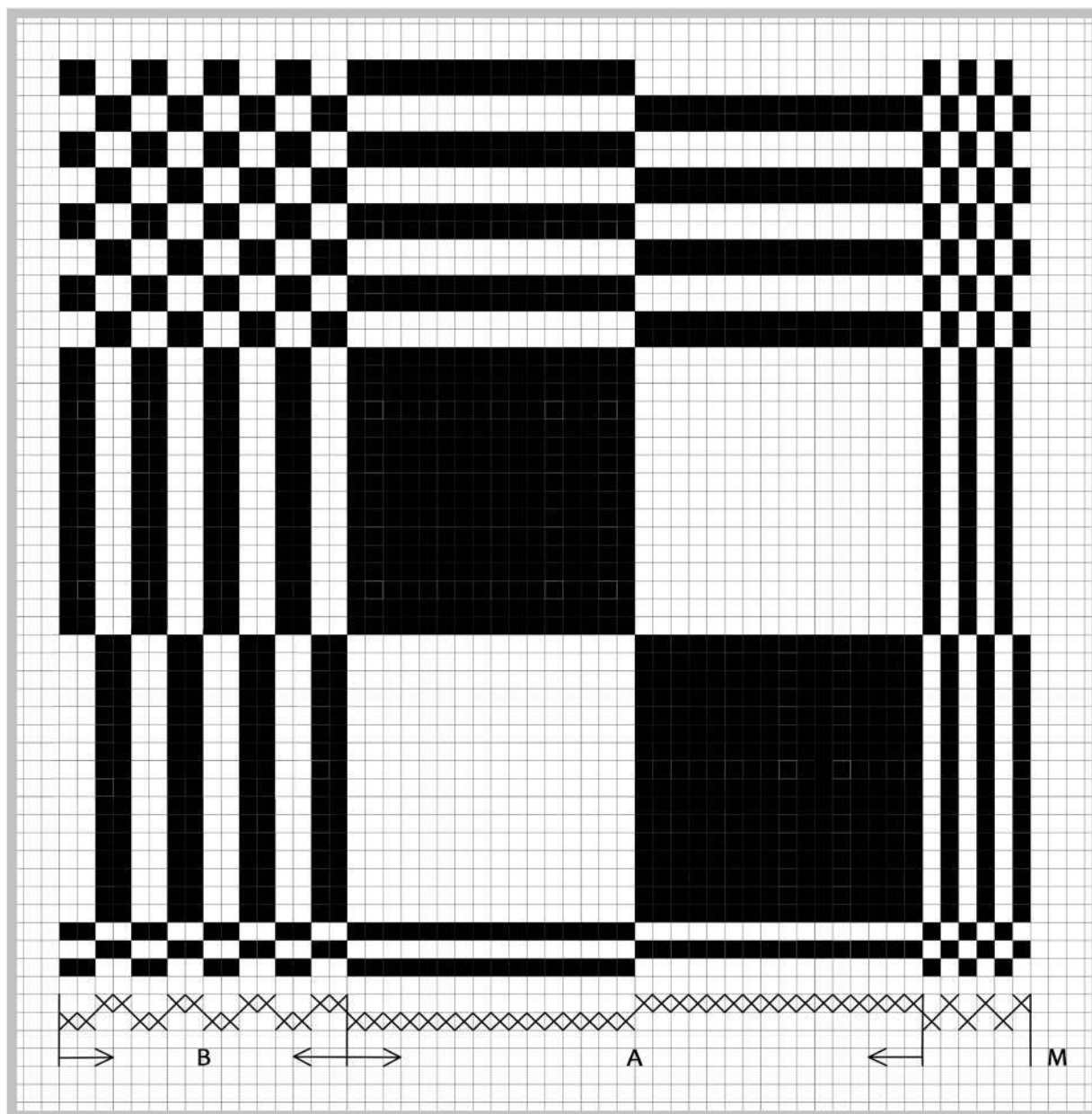

7. Pārstaipu drellis.
Dvielis no Ludzas Amatniecības centra krājuma.

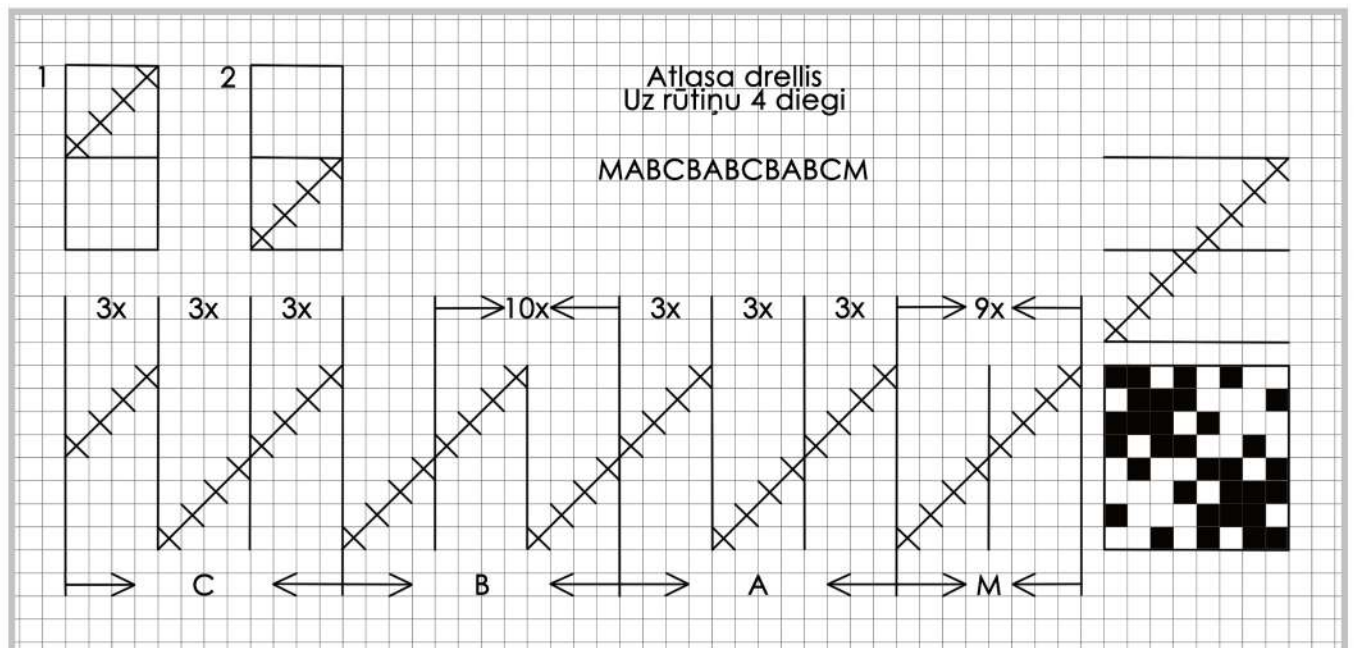
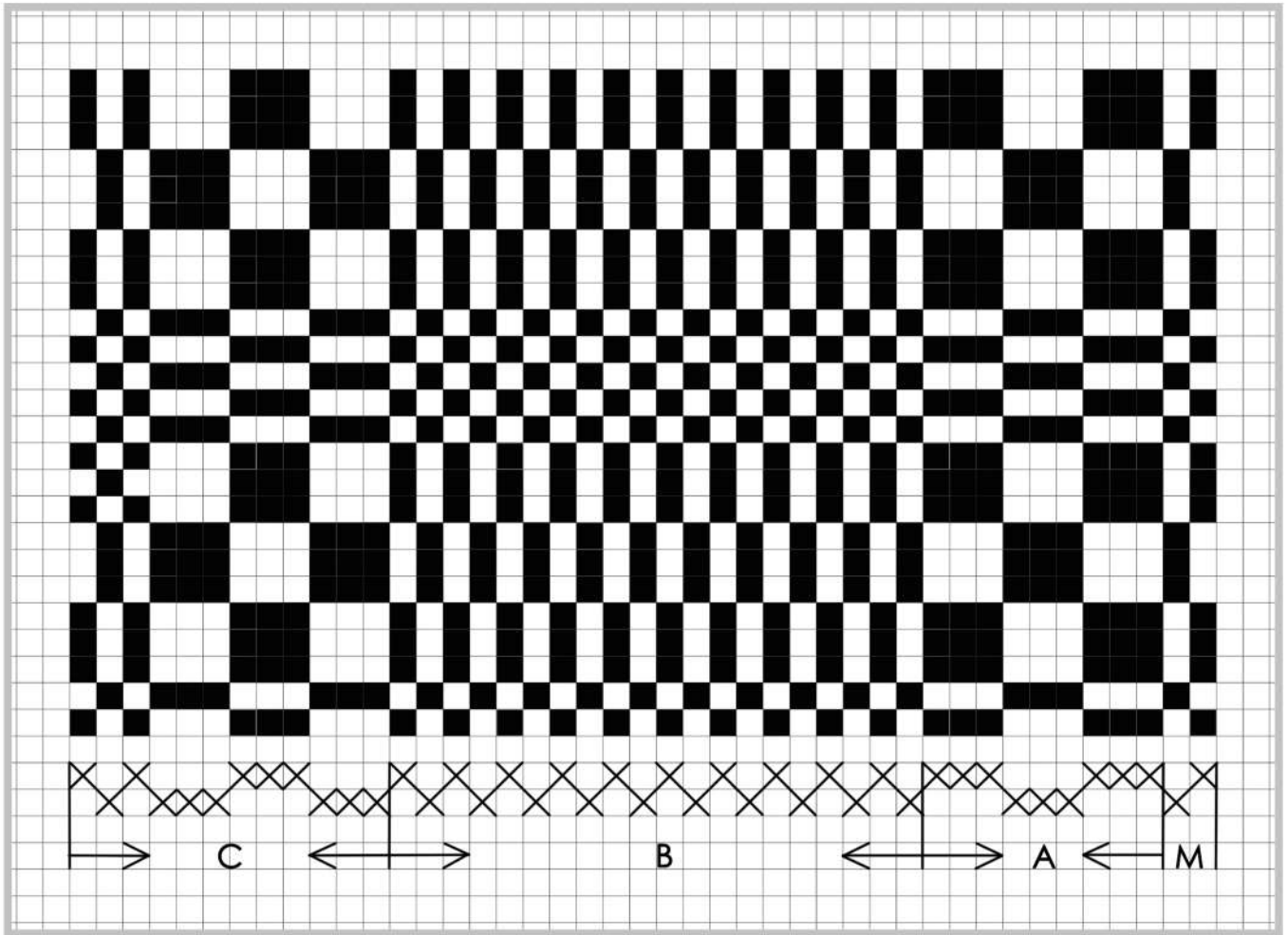

8. Triniša drellis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

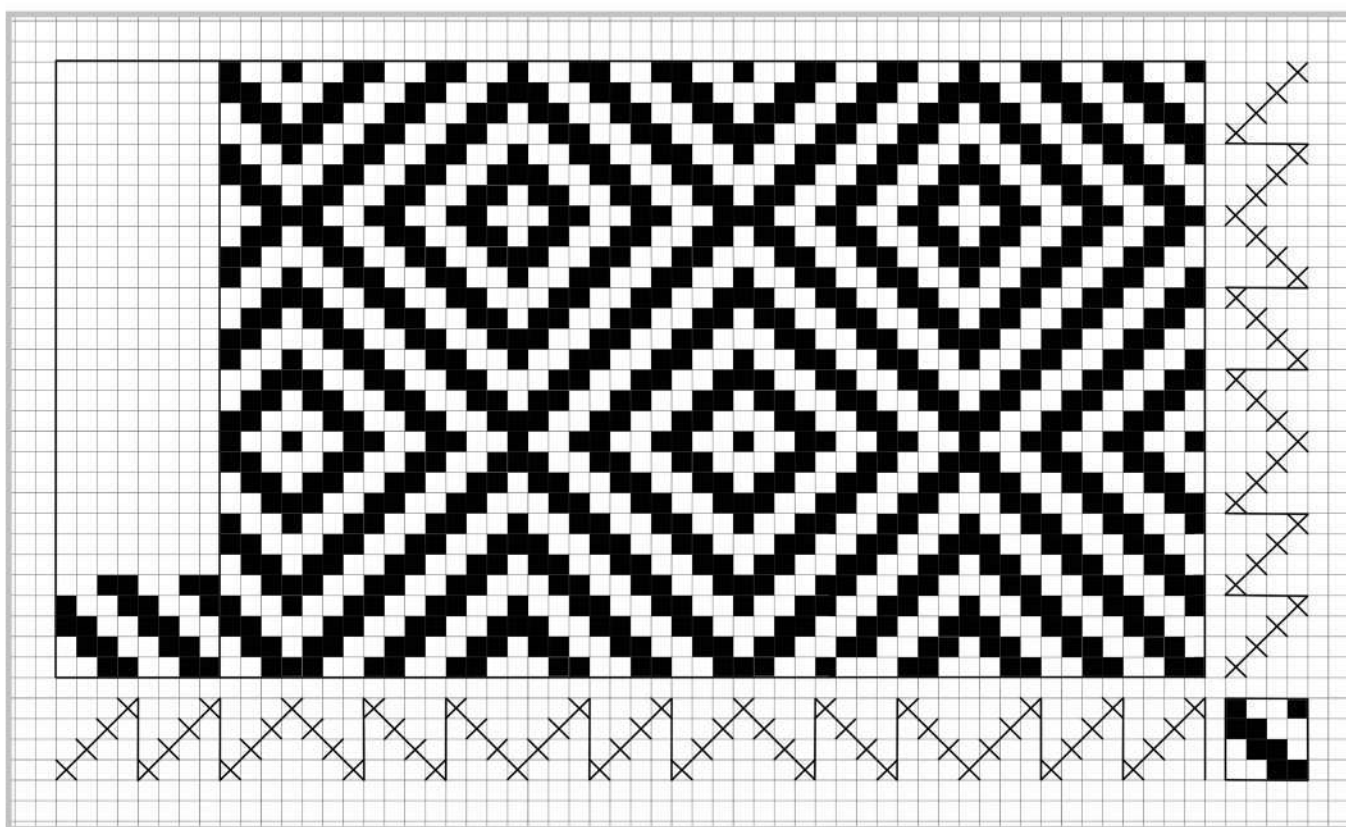
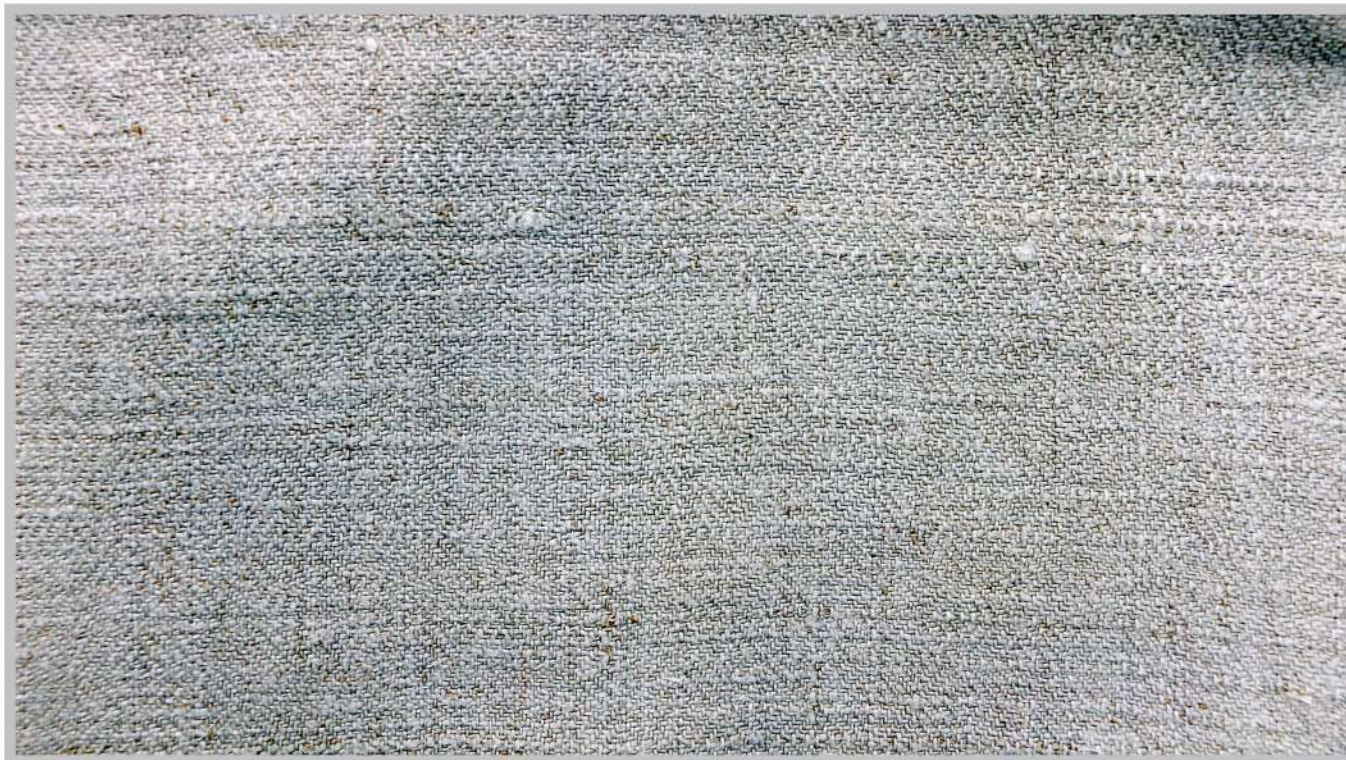

9. Atlasa drellis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma

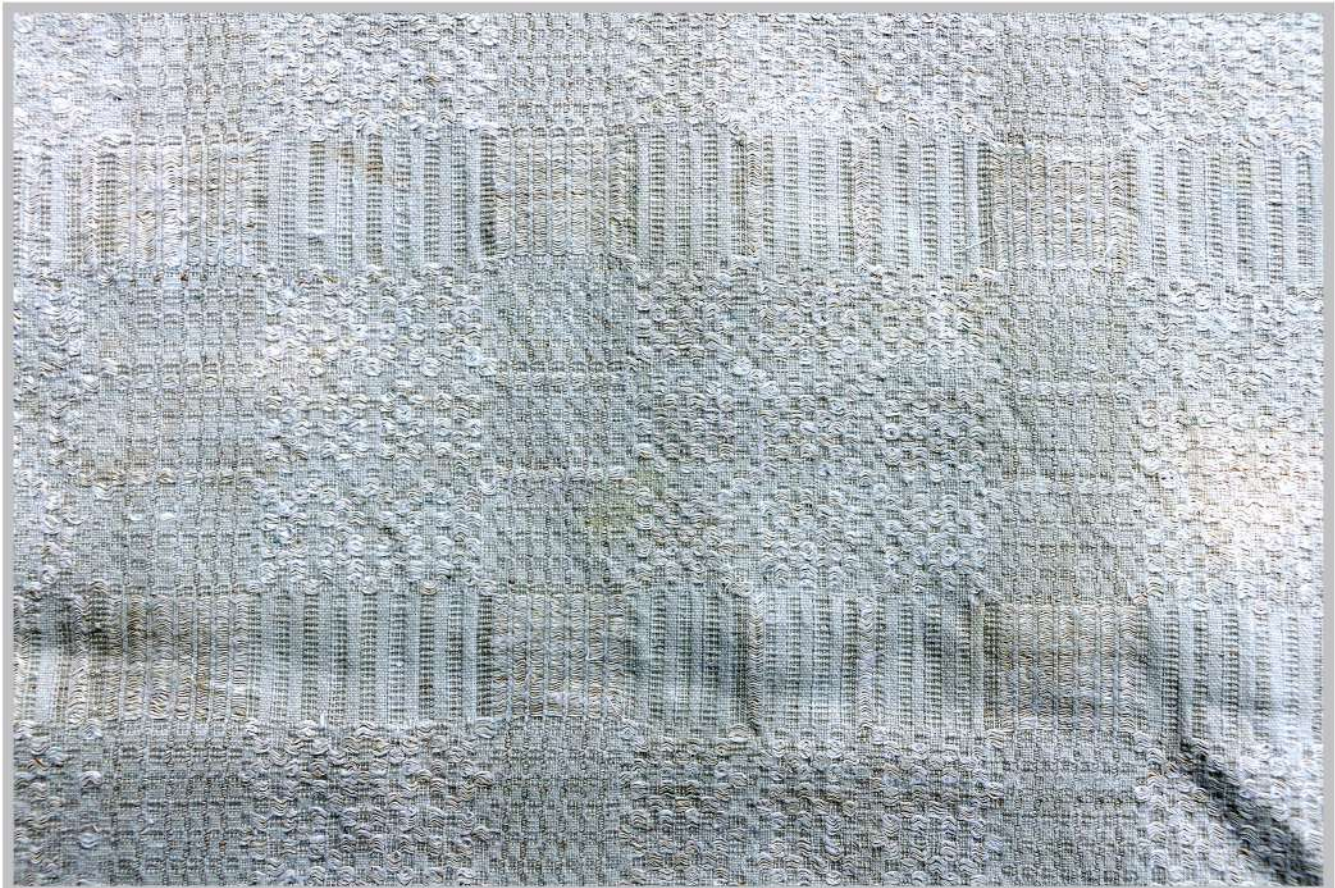

10. Rombveidīgais trinītis.
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma.

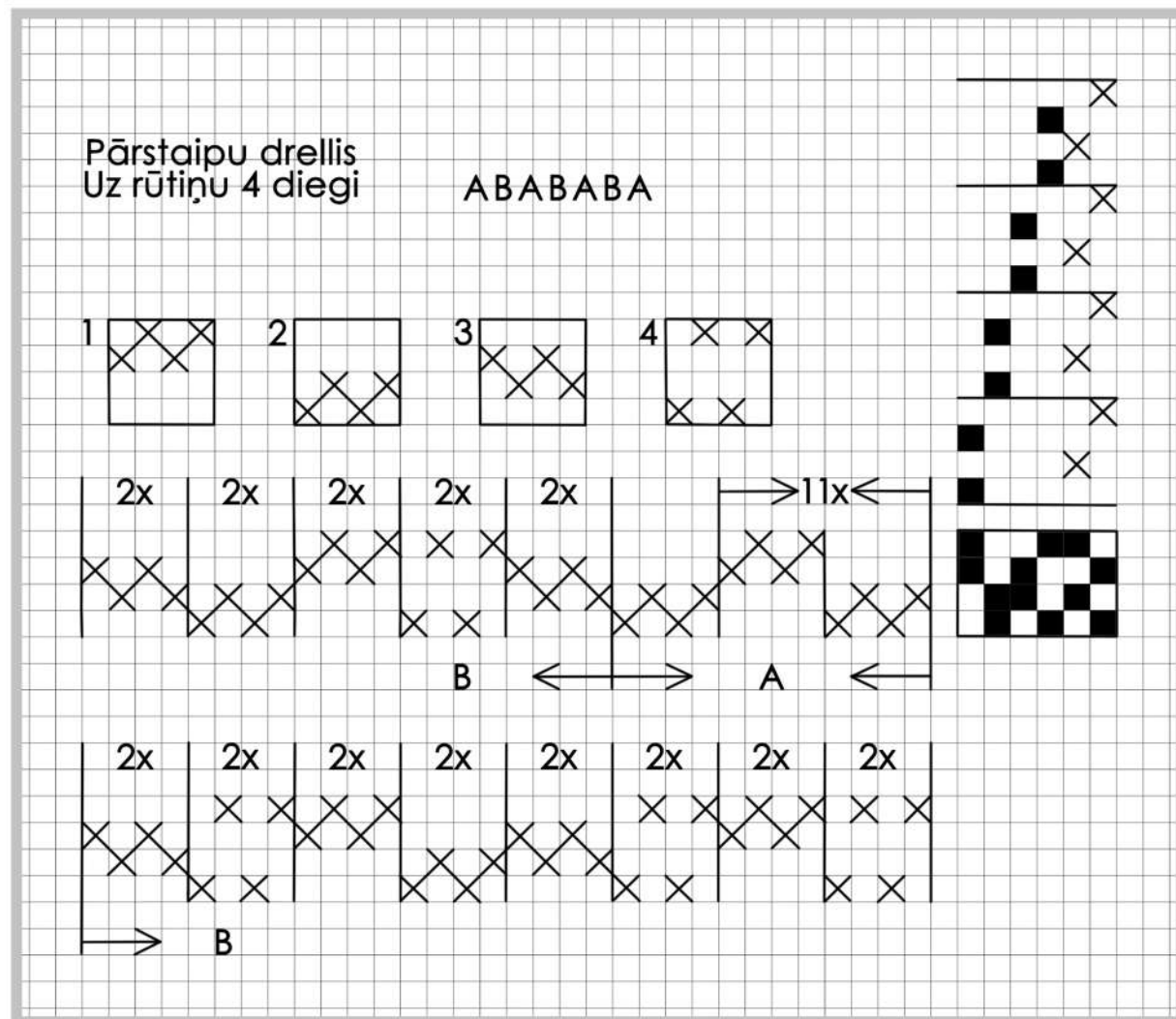
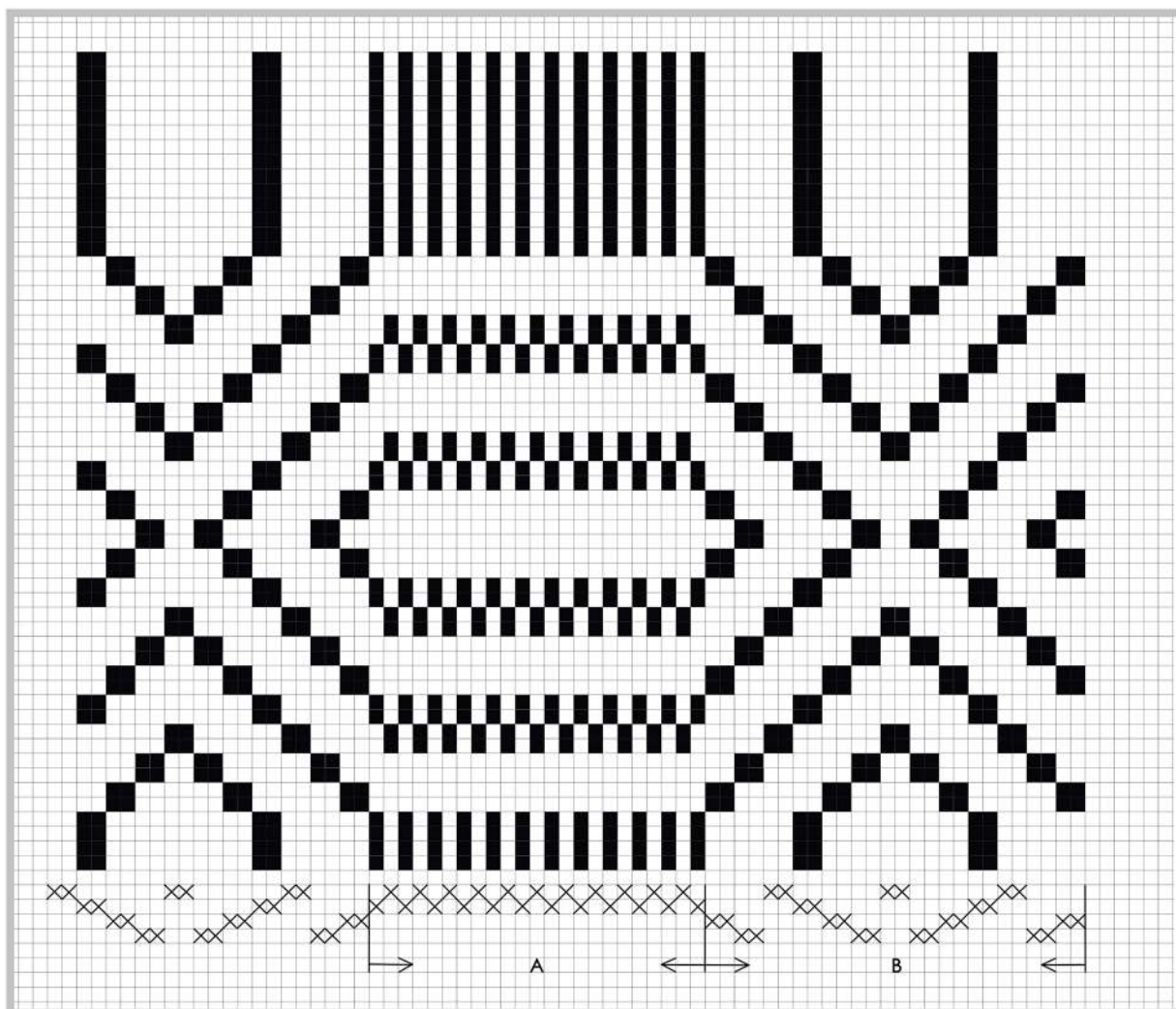

11. Pārstaipu drellis.
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma

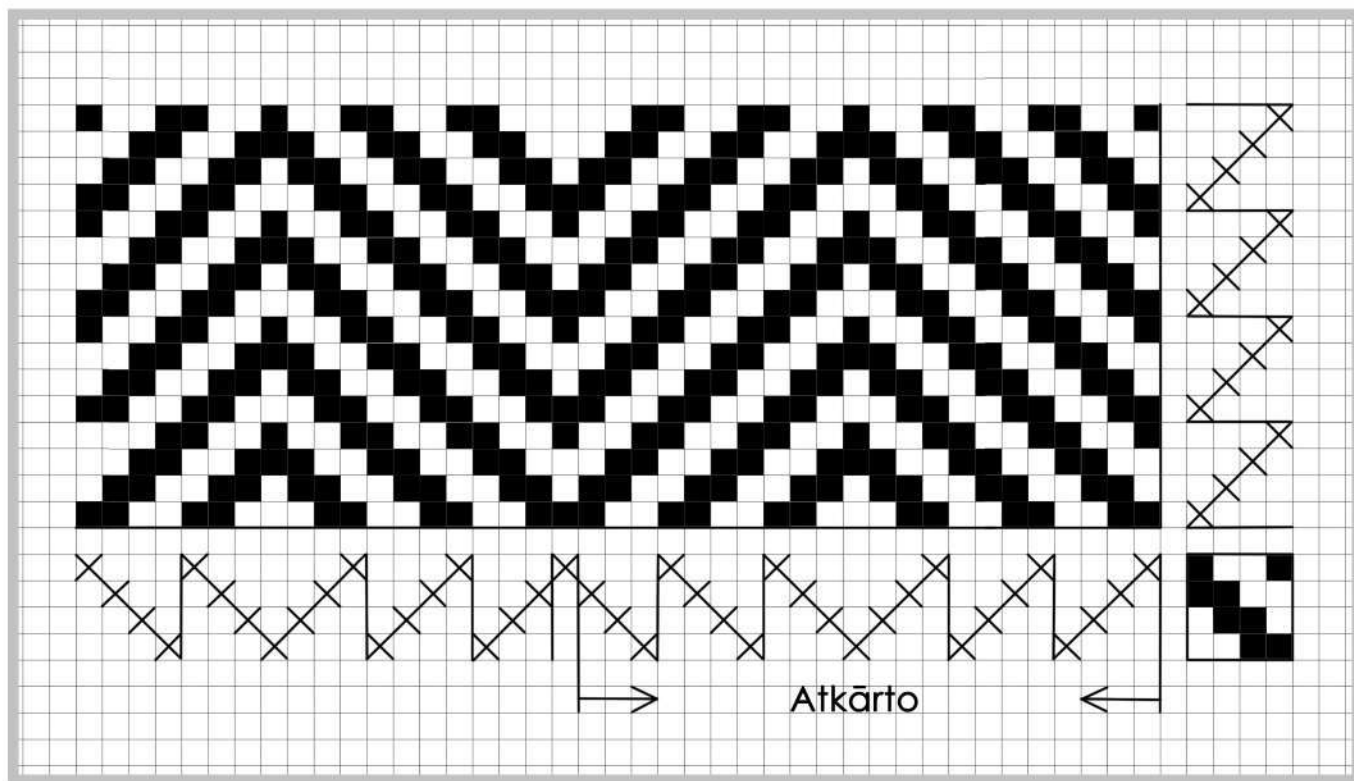
12. Pārstaipu drellis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

13. Skujotais trinītis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

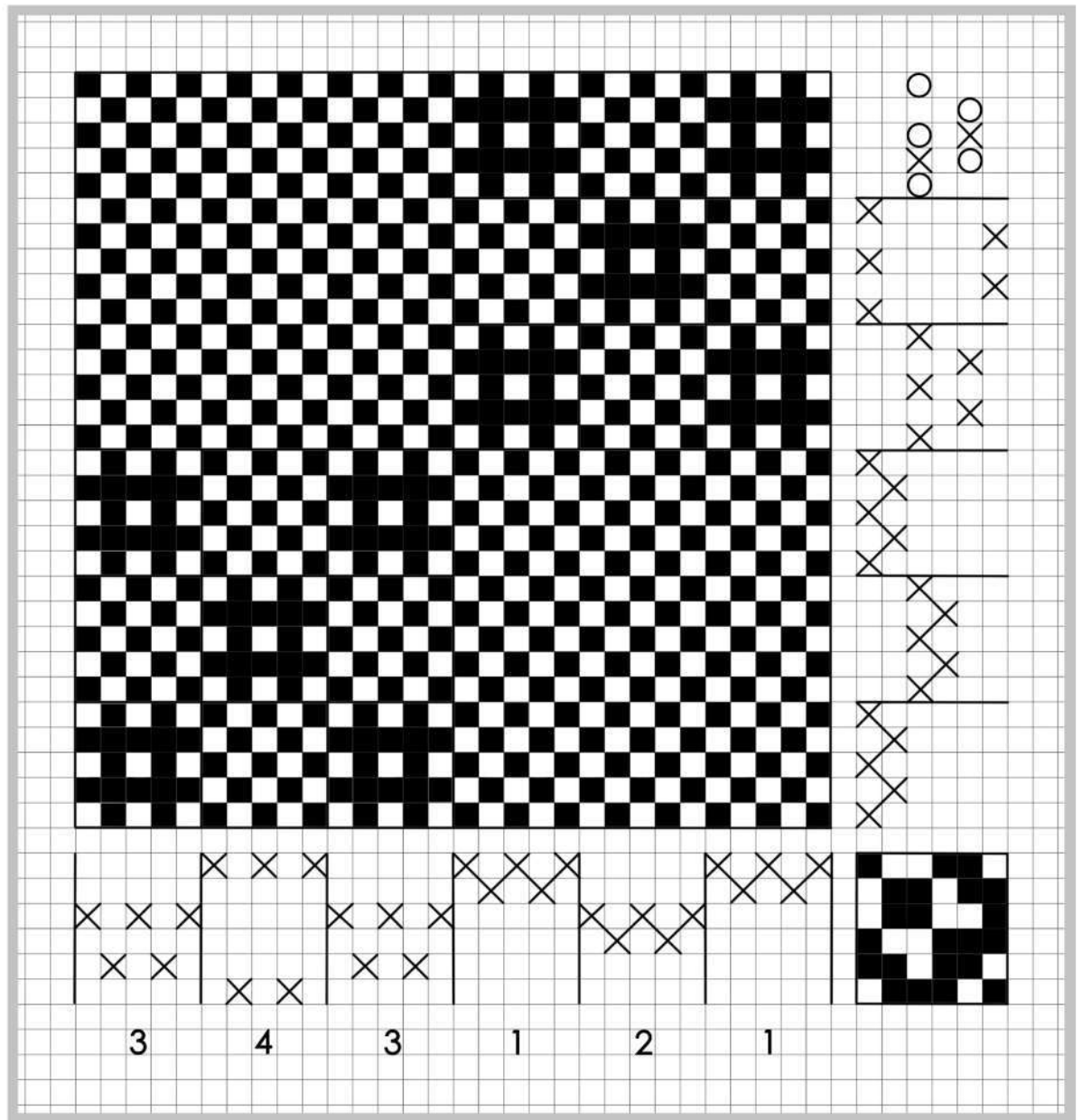
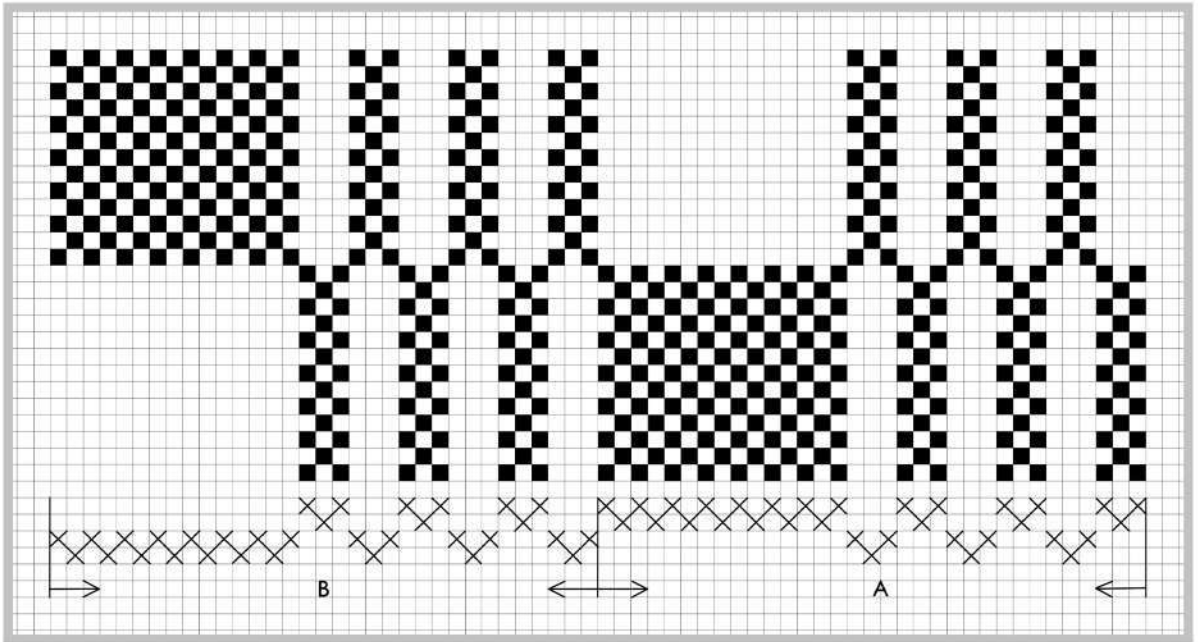

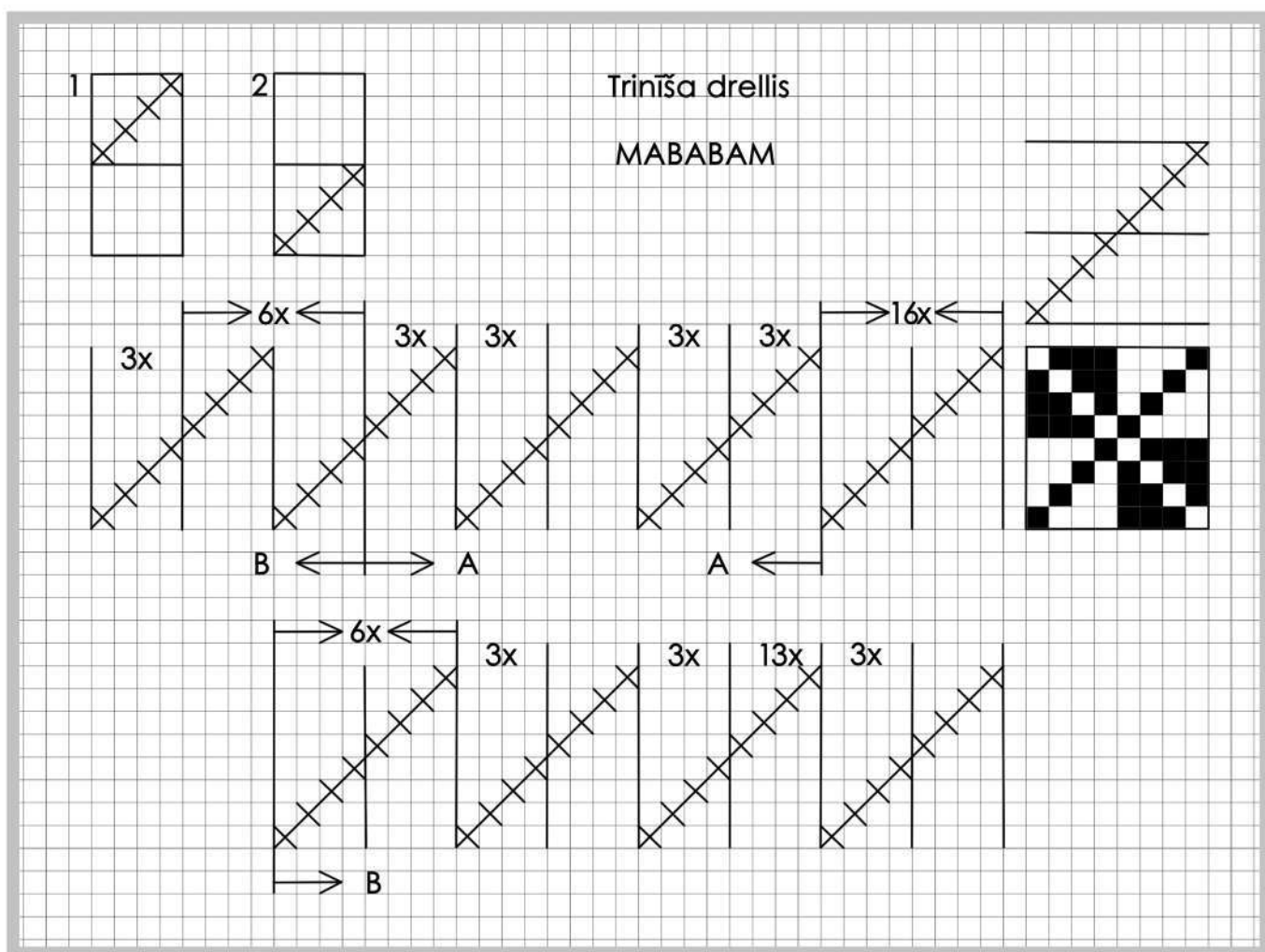
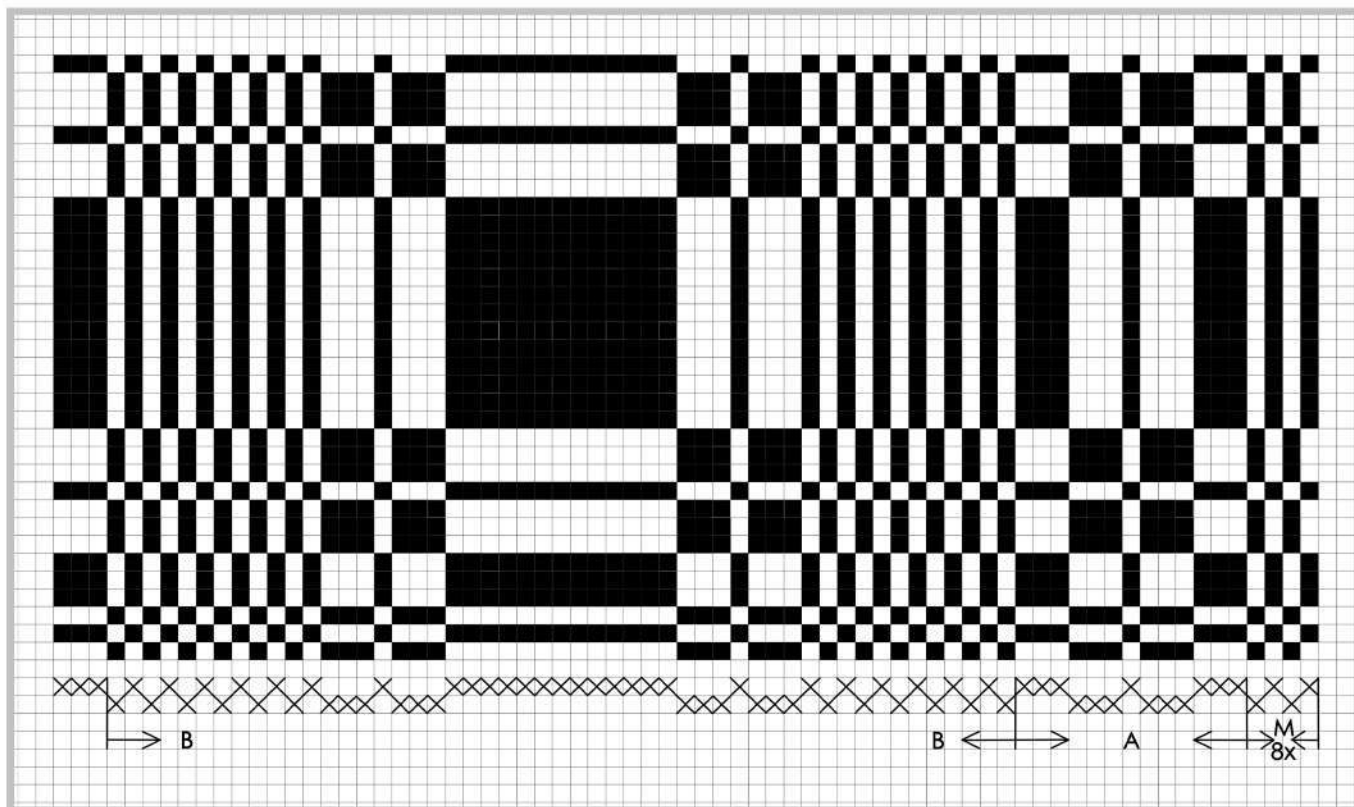
14. Pubulainais audums.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

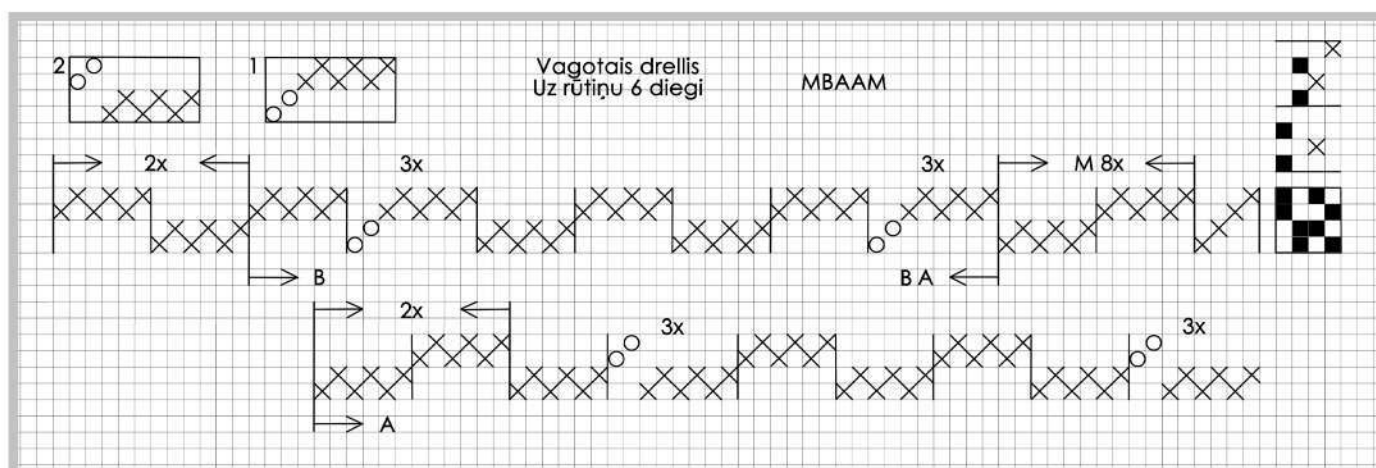
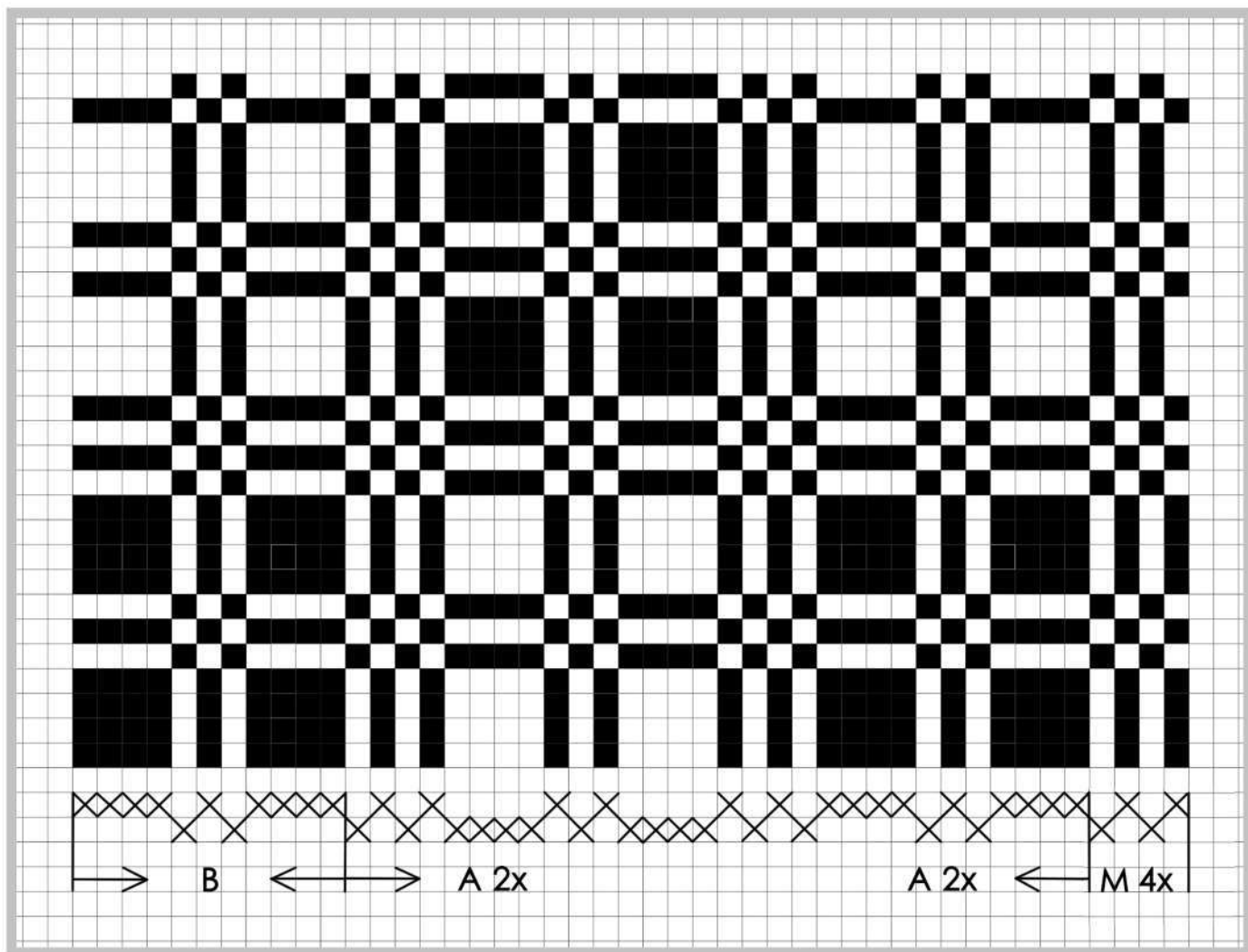

15. Triniša drellis.
No Ludzas Amatniecības centra krājuma.

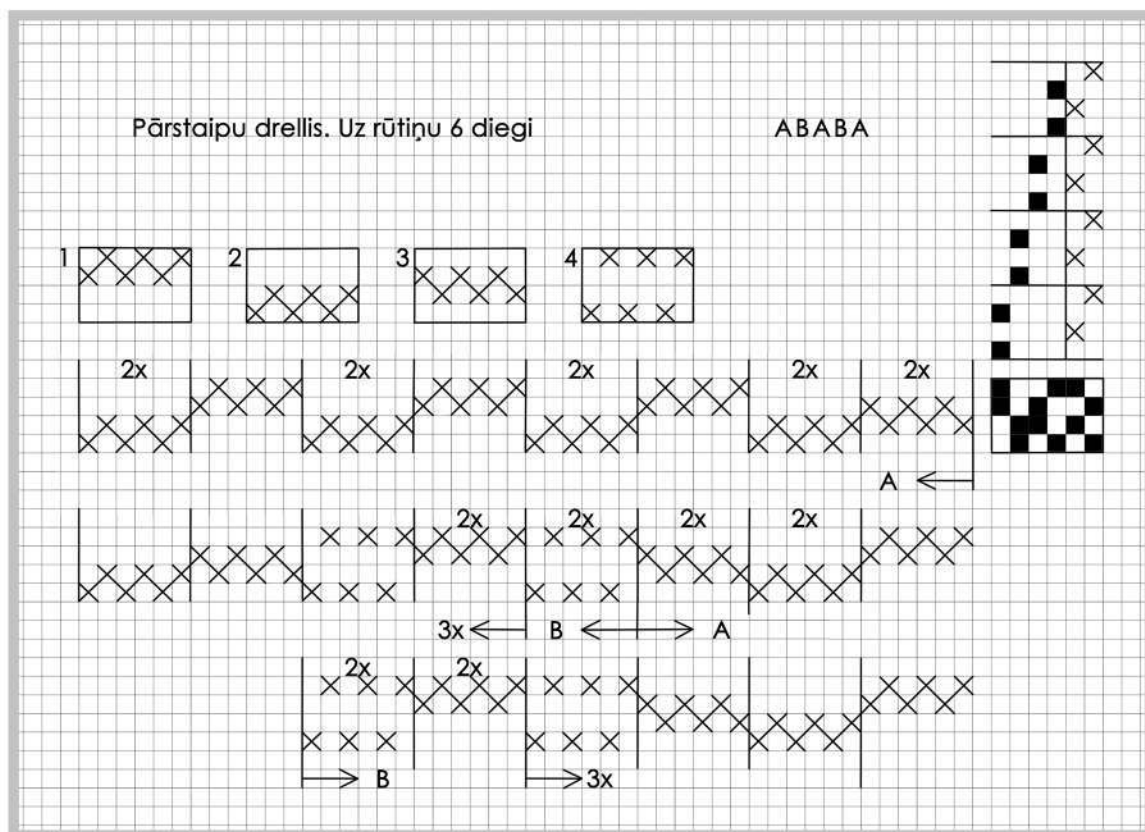
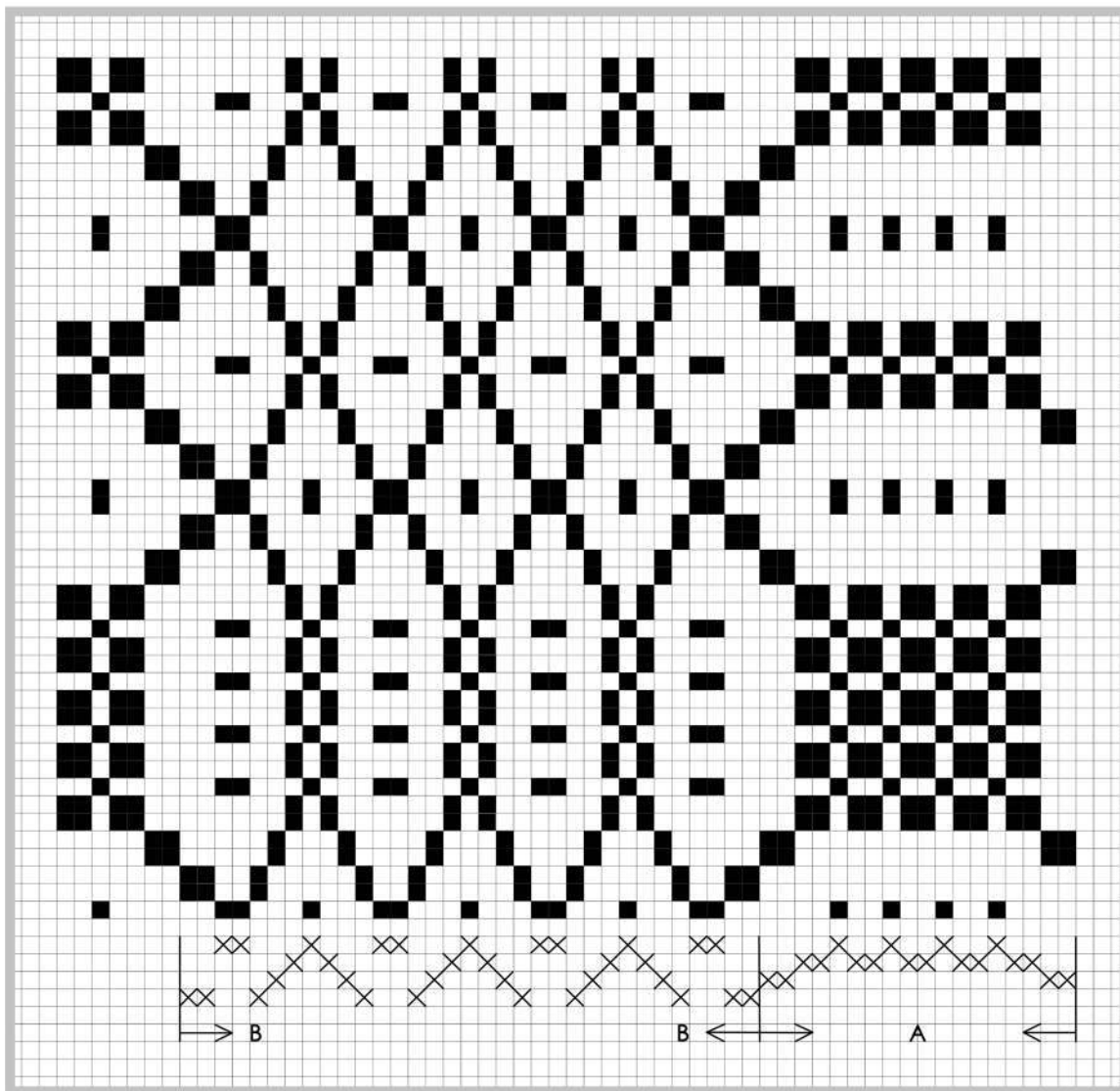
16. Vagotais drellis.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

17. Pārstaipu drellis.
Dvielis no pirtnieces Gitas Usānes krājuma.

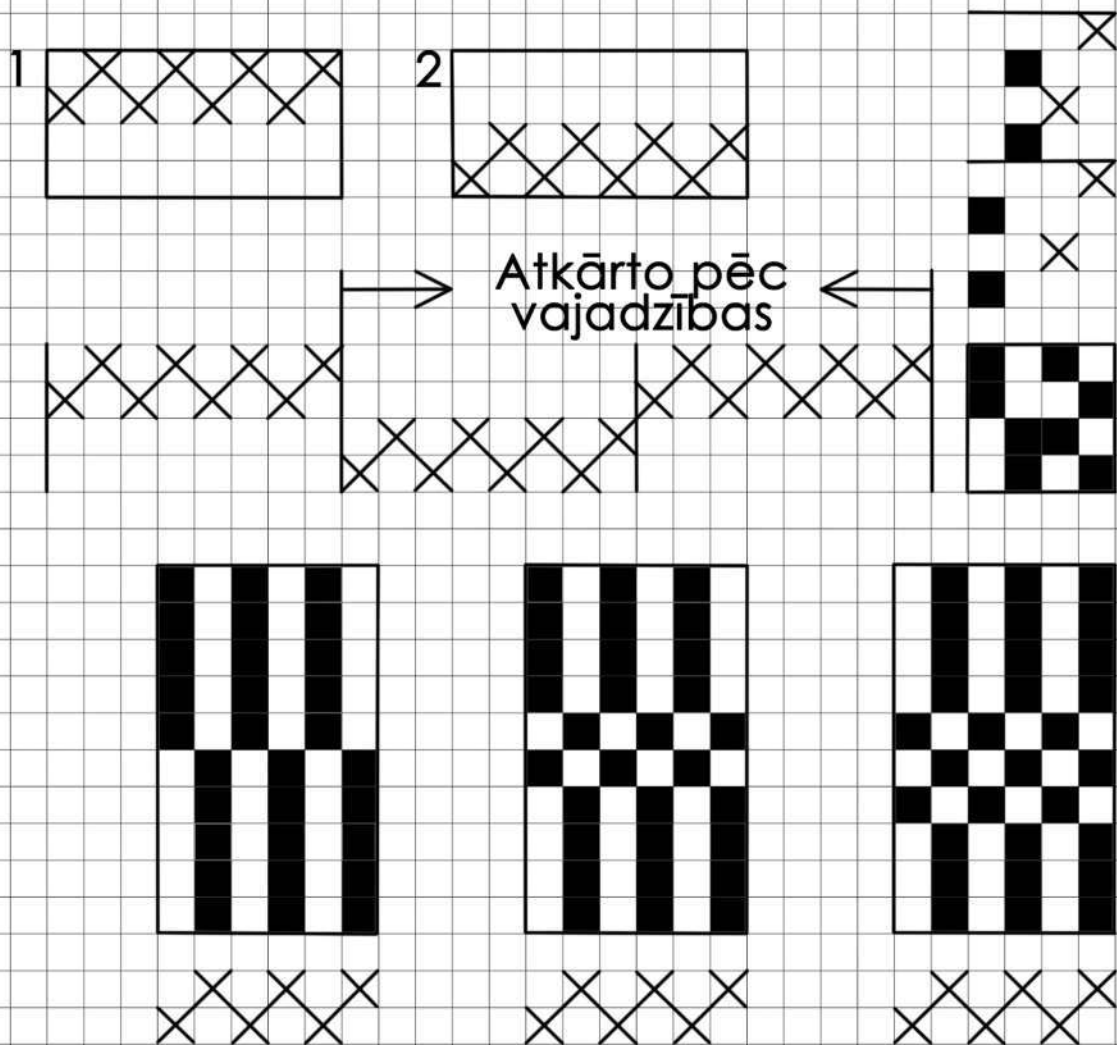

18. Audu rakstots audums.
Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma.

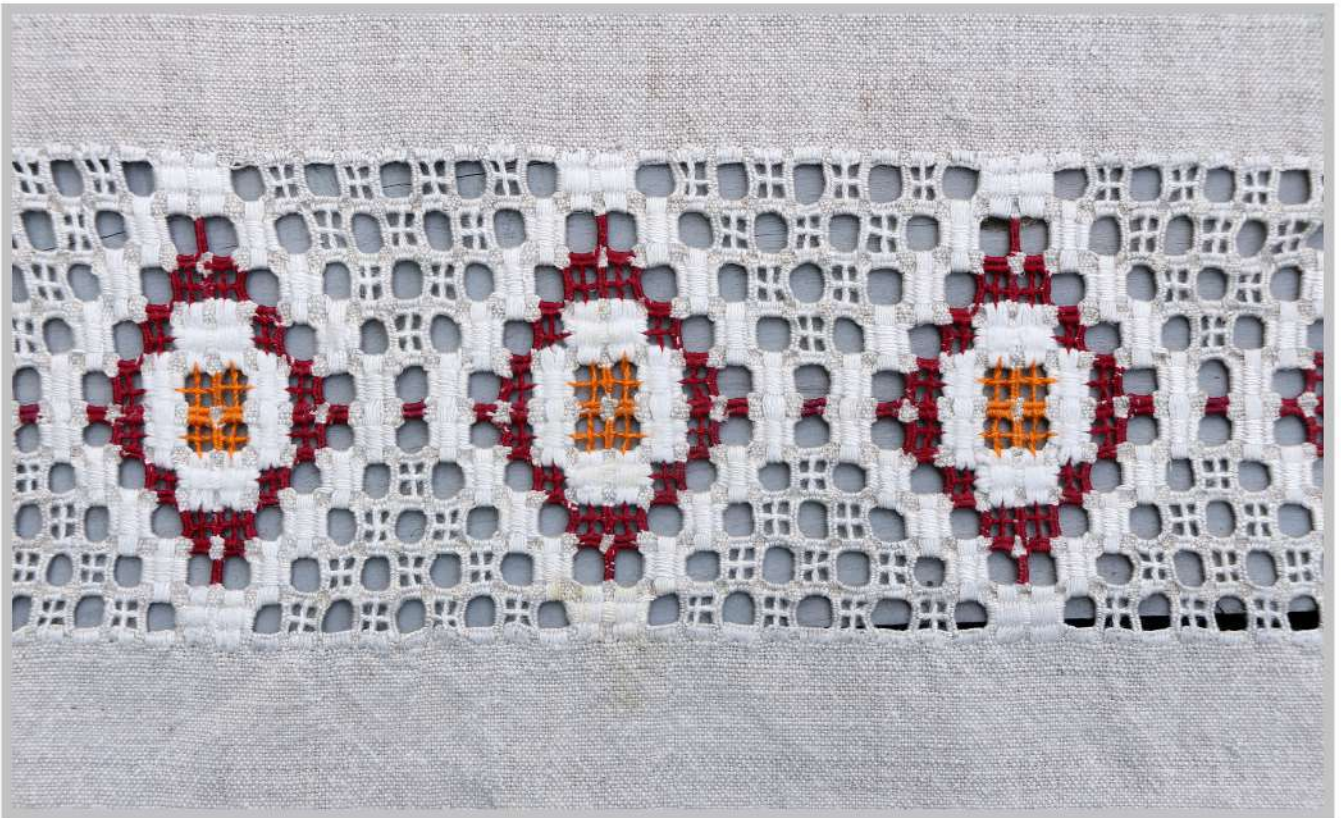
Audu rakstots audums
Uz rūtiņu 8 diegi (Rakstā 79 rūtiņas)

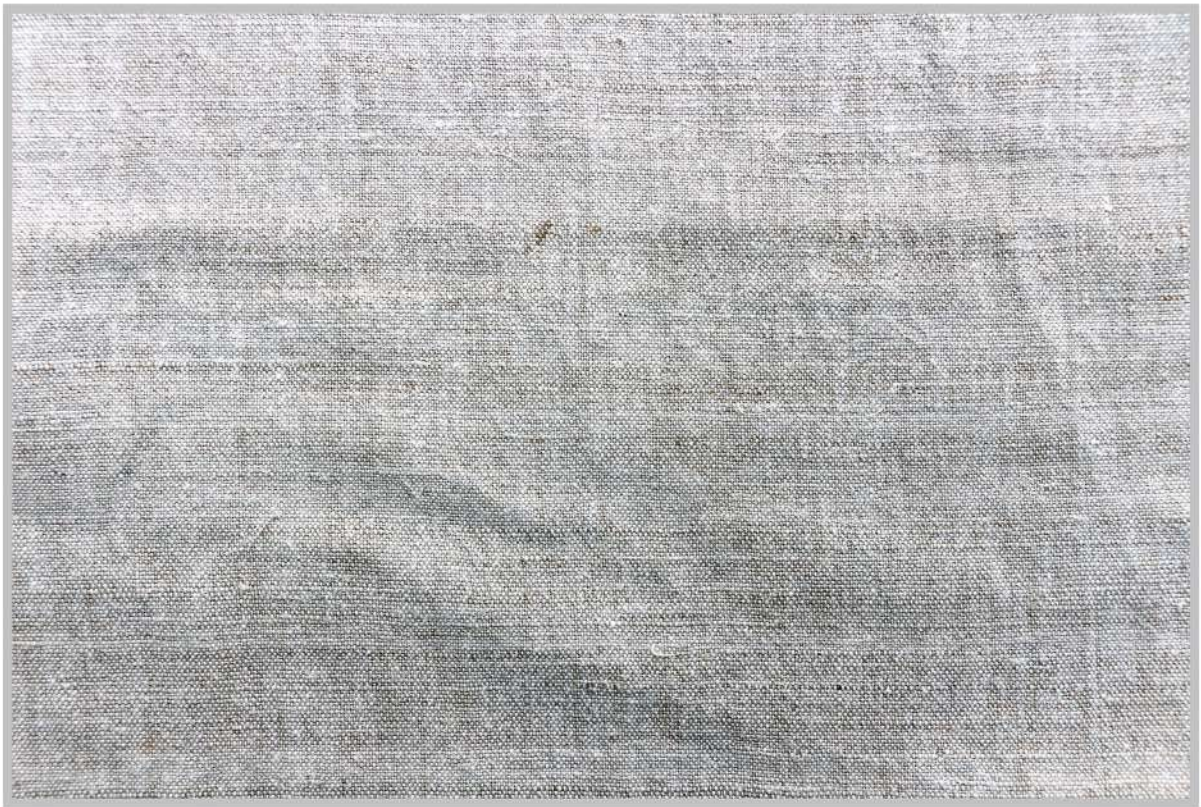

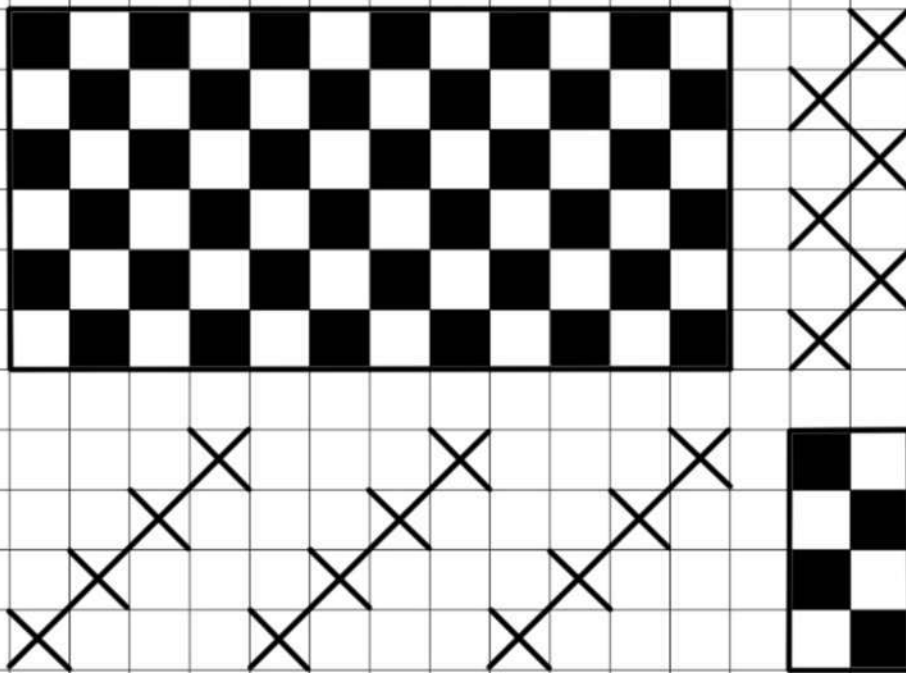
19. Vienkārtnis.

Dvielis no pirtnieces Nellijas Kiščenko (Malta) krājuma

Vienkārtnis

20. Pubuļainais audums.
Dvielis no Baltinavas muzeja krājuma.

